Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэдэ гарана | № 233 (14253) | 1973 оной октябриин 3, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТАРЯА ХУРЯАХА, ҺОЛООМО СУГЛУУЛХА, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛХА ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ЯБУУЛАЯ!

ҺААЛИИН МАЛДА — ХҮСЭД ТЭЖЭЭЛ

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй ...н һара дүүрэбэ. Энэ үедэ республикын колхоз, ...хозуудай малшад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ ...исожо, олонхинь ажалдаа ехэ амжалтануудые туйла... байна.

Үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, ...эдэг болохын түлөө тэмсэжэ, шалгарһан түрүү ...ективүүд СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ... ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба ...адай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануу..., үнэтэ шанда хүртөө.

Һү һаали дээшэлүүлхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө ...гэхэ талаар Хэжэнгын, Хурамхаанай, Сэлэнгын, ...ын, Баунтын, Хойто-Байгалай аймагуудай ажахы... шалгаржа гараа. Эдэ аймагуудай һаалишад, мал ...лагшад, мэргэжэлтэд гүрэндэ һү худалдаха гурбан ...талай түсэб хахад һараар уридшалан дүүргээ. Илан... «Скотопром» трестын харьяата ажахынууд энэ та... шалгараа.

Түрүү коллективүүдэй, һаалишадай ажалай амжалта... зүндөө туйлагдаа бэшэ. Эдэнэр һү һаали дээшэ...хэ бүхы арга боломжонуудаа элсүүлжэ шадаһан бай... бшуу. Жэшээнь, Сэлэнгын совхозой Вершинскэ һү ...ин фермын коллективые абажа үзэе. Энэ түрүү ...ектив абаһан уялгаяа, хараалһан түсэбөө үлүүлэн ...рэнэ. Найман һарын туршада эдэнэр ... бүриһөө 2480 килограмм һү һаанхай. Тиигэжэ ... дүүрэтэр үнеэн бүриһөө гурбан мянган килограмм... үлүү һү һааха хүсэлтэй. Эдэнэр ямар аргаар иимэ ...лта туйланаб?

Фермэнь үбһэ тэжээлээршье бултанһаа үлүү ..., үбэлжэлгын үедэ нилээд ядаржа гараа. Тиигэ... фермын һаалишад, малшад урдаа табиһан зорил...удаа бэелүүлхын тула үйлэдбэридөө бии байгаа бүхы ... боломжонуудые хэрэглэхэ гэжэ оролдоһон байна. ... түрүүн тугаллаһан үнеэдээ бүхыдэнь саг соонь үрэ...дэг. Үбһэ, силос, таряа талханай зүйлые үнеэн бү... һү шэмэ хэдыдэ тугаллаһаниинь харалсажа, бага ... оло дахин үгэдэг заншалтай. Хабартаа үбһэ ...лэй дууһахада зуһаландаа эртэ нүүжэ, малаа ой мо...согуур бэлшээжэ, һү шэмыень алдангүй гараа. На... эртэлэн малаа силосэй ургамалнуудай узуурта, ... дээрэ бэлшээжэ, хүсэд нормоорнь эдеэлүүлжэ .... Үнеэдээ үбэл зунгүй сүүдхэдэ гурба удаа һаана. ... тугаллаһан, мүн гунжан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн, ...дэ оло дахин һааха эрилтые наринаар барим... һаалишадай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, түрүү һаали... дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар эндэ ... хүдэлмэри ябуулагдана.

Тиигэбэшье республикын колхоз, совхозуудта һү ... дээшэлүүлхэ, тэрэнние гүрэндэ худалдаха арадай ... түсэб дүүргэхэ талаар дутагдалнууд, хэрэглэгдээ... арга боломжонууд олон ушарна. Энэ жэлдэ хээрын ...ой һайн байбашье, һү һаали һанаһанда хүрэмөөр ...эгүй. Тиигэжэ олохон аймагууд гүрэндэ һү ху...даха түсэб, уялгануудаа мууса дүүргэжэ байнхай.

Гүрэндэ һү тушааха түсэбөө дүүргэхэ талаар Хяагтын, ...р-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Загарайн аймагуудай ажа...уд ехээр гээгдэжэ ябана. Жэшээнь, Загарайн айма... ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха гурбан кварталай ... арайхан гэжэ 78 процентдэ хүргэнхэй. Нёдон... энэ үеынхиһөө 400 тонно һүн бага тушаагдаа.

Үбэлжэлгын үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абаха; ...хэ талаар республика доторoo үүсхэл гаргаһан ...р-Шэбэрэй аймагай ажахынууд абаһан уялгаяа ...эгүй, хэлэһэн үгэдөө хүрөөгүй. Эдэнэр һү һаали ...үүлхын орондо нёдондоной энэ үеынхиһөө 800 га... тонно һү бага тушаагаад байна.

... юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, эндэхи аймагай бо... олонхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ... абаһандаа һанаагаа амараад лэ, харин тэрэнээ бэе... хойноһоо эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ...өөр ябуулаагүй байшоо. Һаалиин фермэнүүдэй кол...тивүүдэй дунда социалис мүрысөөн нүлөө ехэтэйгээр ...гдээгүй, тэндэ ажалай журам һуладаһан байна. ... колхоз, совхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд, ...жэлтэд һаалиин фермэ дээгүүр үсөөн ябадаг, тэн... бодото байдалые һайса мэдэдэггүй гэжэ шалгалтаар ...үүлэгдээ.

...жэлэй дүүрэтэр орой гурбахан һара үлэбэ. Энэ үедэ ... ябаһан ажахынууд олон аймагуудай хүтэлбэри... алдуу эндүүгээ мэдэржэ, һү һаали дээшэлүүлгэдэ ... байгаа дутагдалнуудаа усадхажа, гүрэндэ һү худал... жэлэй түсэб бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абаха уялгатай. ... һаали дээшэлүүлжэ, гүрэндэ һү худалдаха арадай ажа... түсэб, абаһан уялгануудаа дүүргэхын, үлүүлхын тү... юу хэхэ хэрэгтэй болоноб? Нэн түрүүн, һаалиин малые ... байрада түргэнөөр оруулжа, тэжээлэй хүсэд ра... ...үгэхэ эрилтэ табигдана. Мүнөө үедэ ажахы бүхэндэ ... тэжээл, таряа талханай зүйл, корнеплодууд элбэг .... Тиимэһээ фермэ бүхэндэ тэжээл буйлуулха цех ...хэ шухала.

Хоёрдохёор, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, ...жэлтэд һаалиин фермэнүүдые өөһэдынгөө үдэр бү... хиналтада абажа, тэндэ һү һаали дээшэлүүлхэ, ... һү ехээр худалдаха арга боломжонуудые ашаг..., тодорхой хэмжээнүүдые хараалха болоно. Тиигээд ... бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эмхидхэ... политическэ хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулха ...ай.

Гурбадахяар, һаалишадай мэргэжэл шадабари дээшэ..., түрүү онол аргануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүл... һаалишад, малшадта урма зоригтойгоор ажаллаха ...олгохо, тэдэнние материальна болон моральна та... урмашуулха байна. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ...ргэлжэ согсолжо, олоной анхаралда үргэнөөр ха... жэшээтэй.

Бүхэд һаалишад, һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд! ...рэнойнгоо үндэр хайра шагналаар урмашажа, ажа... һайжаруулжа, гүрэндэ һү худалдаха арадай ажа... түсэб, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэй... дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэе.

ШАНГАХАН ШАЛГАЛТА

Дунда-Хэрээтэһээ эхилээд баруулжаа аяар Еланай ехэ гүбээнүүд хүрэтэр нэгэ захадаа хүртэшэгүй үргэн таряалан нэмжынэ. Һаяшаг сабшагдажа, нюдэнэй эреэлшэхээр жэрэгэр баал болгогдоһон таряан суглуулагдажа сохигдоод, бираахан олон һолоомын бухалнууд, мүн үшөө ойроо хүртөөгүй ургаатаяа байһан таряан харгын хоёр тээгүүр жэргэнэн үнгэрнэ.

Тээ саана набтар гүбээгэй ташалангаар баал суглуулан сохижо ябаһан комбайнууд һаа хуа тооһон бурьялна. Тэндэһээ аржагар шара шэниисэ кузоваараа дүүрэтэр ашаһан автомашинанууд Жалгын тоог тээшэ баһал тооһо бурюулһаар ошонод Ургасынь хуряагдажа, һолоомынь суглуулагдаһан таряалан дээрэ намарай паар хахалагдажа байһан янзатай, баһал сайбар шара полиие зурууд зурууд хара загуунууд хээлэнхэй.

— Мухарихал аргатай бүхы трактор, машинамнай, хүдэлхэ шадалтай хүн зоноймнай олонхинь энэ таряа хуряалгада табигданхай гээшэ. Хажуугаарнь, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ үшөө дүүрээдүй байна. Энээхэн намарай наратай дулаан үдэрнүүдые һамбаашалан, унтаха нойр, амарха амаралтаяа мартажа, таряагаа шадаал һаа, түргэн хуряаха гэжэ оролдонобди. — Юрэдөө маанадай ажалда шангахан шалгалта боложо байна, гэжэ, Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой главна агроном Федор Фадеевич Синицын хөөрэнэ.

Мүнөө түе ажахын таряалан дээрэ 37 комбайн хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь баал суглуулжа сохино, хүсэд эдеэшэһэн таряае сэхэ хуряажа абана. Главна агрономой тооложо үзэһэнэй ёһоор үдэр бүхэндэ 400—450 гектар таряалан хуряагдана. Сентябриин 28-най мэдээгээр колхозой бүхы табан отделенидэ хамта 5400 гаран гектар таряан хуряагдажа, ажахын тоогууд дээрэ таби гара мянган центнер шэнэ ургасын таряан буунхай. Ондоогоор хэлэбэл, бүхы таряанайнь 60 гаран процент хуряагдаа. Илангаяа табадахи отделениин (эрхилэгшэнь А. С. Бутаков, тракторна бригадые даагша А. М. Новокрещенных) механизаторнууд ургаса хуряалгаяа урагшатай һайнаар ябуулна.

— Ажалайнгаа энэ эршые һуладхангүй хүдэлбэл, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй бүхэсоюзна һайндэр, октябриин 14 болотор бүхы таряагаа хуряажа дүүргэхэ зэргэтэйбди, — гэжэ нүхэр Силицын хэлэнэ.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй ургасые түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ даб дээрээ табадахи отделениин дүршэлтэй комбайнер Николай Силаньев түрүүлжэ ябана. Тэрэ түрүүн бүхыдөө 5 мянган центнер таряа сохихоб гэжэ уялга абаһан аад, мүнөө 3600 центнер орооһо сохёо. Бэрхэ комбайнернууд Очир Аюшеев, Чойжол Очиров гэгшэд баһал тус тустаа гурба мянга үлүүтэй центнер таряа сохинхой. Байгша ондо колхозой комбайнернуудай зэргэдэ 10 залуу механизатор нэмэжэ ороо. Тэдэнэй дундаһаа М. Сафонов, И. Сафонов, Н. Перфильев гэгшэд муу бэшээр хүдэлнэ.

Энэ жэлдэ «Дружба» колхозой бүхы таряалан дээрэ муу бэшэ ургаса ургуулагдаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр арбаад центнер орооһон абтана. Зарим һайн ургасатай газарһаань гектарай 15—16 центнер таряан хуряагдана. Ажахы бүхыдөө 92 мянган центнер таряа хуряажа абаха, тэрэнэйнгээ 21 мянган центнерыень үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, арбаад мянган центнер таряа гүрэндэ худалдаха зорилготой. Мүнөө тус колхоз дүрбэ мянга үлүүтэй центнер орооһо гүрэнэй амбаарта оруулаад байна.

Таряанай тоогууд дээрэ шэнэ ургасын орооһо сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри үдэр, һүнишье замханагүй. Орооһо сэбэрлэхэ ЗАВ-20 түхэлэй ехэ түхеэрэлгэ, мүн тусхай ОП-20, ОС-4,5 түхэлэй арба гаран оньһон машинанууд минуташье миин байлгагданагүй.

Тэрэшэлэн таряалангай һолоомо суглуулжа абаха, намарай паар хахалха хүдэлмэри түлэг дундаа. Һолоомо суглуулха, ашаха оньһон түхеэрэлгэтэй, һолоомо шэрэхэ ехэ тэргэнүүдтэй 4 трактортай нэгэ отряд энэ ажалда хүдэлнэ. Тэдэнэр һолоомые малай гүүртэ, фермэдэ зөөжэ, һүрилнэ. Сүлөө болоһон таряанай газарые 14 трактор паар болгожо хахална.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой залуу комбайнернууд комсомол хүбүүд (зүүн гарһаа) Михаил Сафонов, Иван Сафонов, Николай Перфильев.

Авторай фото.

ЗОРИЛГОМНАЙ НЭГЭН

Механизаторнуудай эгээл харюусалгатай саһа — таряа хуряалга үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ.

Хамтадаа оролдосотойгоор ажаллажа, ургуулһан ургасаяа үсөөхэн үдэрэй туршада гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха хэрэг — манай оролдолгоһоо дулдыдаха байна. Таряа хуряалгада хүдэлгэгдэхэ комбайнуудаа сагтань һайнаар заһабарилжа, дүүргээ һэмди. Муугаар заһабарилагдаһан комбайнда ажаллаһан механизатор ямар һайн үрэ туйлажа шадахаб гэжэ бидэ һайн энээнние мэдэнэбди. Ушар иимэһээ энэ харюусалгатай саһадаа эрхим һайн бэлэдхэлтэй ороо бди.

Силос даралгаяа дүүргэмсээрээ таряа хуряалгадаа ороо һэмди. Байгша ондо «СК-4» комбайнаараа 3.000 центнер таряа хуряаха социалис уялга баталан абанхайб. Мүнөө үедэ зуу гаран гектарай баал суглуулжа, мянга хоёр зуу гаран центнер орооһотой болонхойб. Намтай суг хүдэлдэг Санжай Тогошеев, Тубай Мудаев, Дутлэй Цыреторов гэгшэдэй ажалынь урагшатай һайн.

Сэлмэг үдэрнүүд боложо, ургаса хуряалгада хүдэлжэ байһан комбайнернууд урма баяртай. Республика доторoo үүсхэл гаргаһан «Искра» колхозой таряашадай жэшээгээр ажаллажа, энэ харюусалгатай ажалаа хараалһан сагтаа дүүргэхэ зорилготойбди.

Ш. ВАНДАНОВ.
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер.
Сахааминай аймаг.

АХИЖА ГАРАБА

Үнгэрэгшэ хабар манай Хэжэнгын аймагай хоёр түрүү тракторно-таряан ажалай бригаданууд — Чисаанын совхозой А. К. Елистратовай, «50 лет Октября» совхозой Ц-Д. Гармахановай хүтэлбэрилдэг бригаданууд хоорондоо социалис мүрысөө баталха, үндэр баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ эхилээ бэлэн.

Мүнөө эдэ хоёр бригадануудай социалис мүрысөөн түлэг дундаа. Чисаанын совхозой үнинэй механизатор нүхэр Елистратовай хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид таряанайнгаа ургасые илангаяа һайнаар хуряажа байна. Сентябриин 28-най мэдээгээр бүхы 1700 гектар таряанай, тэрэ тоодо 1200 гектар шэниисын ургасые хадажа, хуряажа, ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Таряанайнь ургасашье һайн, гектар бүриһөө дунда зэргээр 18—20 центнер хүрэтэр орооһон абтана. Тиигэжэ энэ бригада бүхы таряалангай гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ таряа хуряаха гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ таряалан дээрэхи һолоомо суглуулжа һүрилхэ, намарай паар хахалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Ондоогоор хэлэбэл, мүрысөөнэй дүнгэй үшөө хүсэд гаргагдаагүйшье һаа, даб дээрэ эдэнэр нүхэр Гармахановай бригадынхидые мүрысөөндэ ахижа ябана.

Тус бригадада шадабаритай бэрхэ, ажалша шударгы механизаторнууд олон. Таряа хадалгада аха дүүнэр Михаил, Иннокентий Диановтан, баал суглуулжа сохилгодо М. Усольцев, Д. Мясников, В. Афанасьев гэгшэд халаанай даабарие 135—140 процент дүүргэнэ.

Бүхыдөө Чисаанын совхоз хуряагдаха ёһотой 3900 гектар таряанайнгаа 3 мянган гектарыень амяарлан хадаад, сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо забһар гаргаагүй. Даб дээрэ тооложо үзэхэдэ, эндэ таряалангай га бүриһөө 14 центнер орооһон абтана.

А. ЧИМИТОВ.

Л. И. БРЕЖНЕВ Л. СВОБОДАТОЙ ХАНИ ЁҺООР УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев октябриин 1-дэ ...эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Президент Людвик Свободатой ....

... дүү арадуудай хани ... бэхижүүлгын, Со... Союз Чехословакиин ...лис Республика хоёр... хоорондын политическэ, ...мическа ба соёлой ха... холбоо үргэдхэхын ...эгырүүлхын асуудал... хөөрэлдөөнэй үедэ ... хэлсэгдээ. Орон до... ехэ хүндэтэй, ЧССР-... Президент Л. Свободын ... чехословак харилсаа ...лгын хэрэгтэ шухала ... дүүргэдэгые Л. И. ... тусхайлан тэмдэглээ ... талые һонирхуулдаг ... хоорондын шухала асуу... ...удаар һанамжануудаа ....

Л. И. Брежнев КПСС-эй ... съездын баталһан ам... байдалай программа ... болгохын тула ...-эй, Советскэ прави... бэелүүлжэ байгаа ...нүүд тухайда хөөрөө. ... хоорондын шахардуу ... һуларуулхын түлөө ... Советскэ Союзай оруулдаг хубитые Л. Свобода үндэрөөр сэгнээд, Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи амгалан байдал батадхаха зорилготой социалис оронуудай үгээ ойлголсоһон ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ Чехословакиин шиидэнхэй байһые тусхайлан тэмдэглэбэ. ЧССР-эй Президент коммунизм байгуулха хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень совет арадта хүсөө.

Л. И. Брежнев социалис байгуулалтадаа аха дүү чехословак арадай шэнэ илалта туйлахыень, ЧССР-эй Президентын тушаал даадаг харюусалгатай ажал ябуултадаа ехэ амжалта туйлахыень Л. Свободадо өөрынгөө зүгһөө, коммунистнуудай, бүхы совет арадай үмэнэһээ хүсэбэ.

УУЛЗАЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭБЭ

ДУБРОВНИК. (ТАСС). СФРЮ-гэй Союзна гүйсэдхэхы вечэй Түрүүлэгшэ Д. Биедичэй уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр Югослави ошоһон КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин октябриин 1-дэ тусхай самолёдоор Дубровнигһоо Москваgaa зорижо мордобо. А. Н. Косыгиние Д. Биедич, Союзна гүйсэдхэхы вечэй Түрүүлэгшын орлогшо Я. Сирогкович, Хорватиин гүйсэдхэхы вечэй түрүүлэгшэ И. Перишин, СФРЮ-гэй бусад мэдээжэ ажал ябуулагшад аэродром дээрэһээ үдэшөө. СССР-һээ СФРЮ-дэ байдаг элшэн сайд В. И. Степаков үдэшэлсэбэ.

Югослави үдэшэжэ ошолсоһон тушаалтад А. Н. Косыгинтай хамта бусаа.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаһан, СССР-эй ба СФРЮ-гэй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, Гадаадын экономическа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Н. Н. Иноземцев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын туһалагшанар Б. Т. Бацанов болон Ю. В. Фирсов гэгшэд А. Н. Косыгиние үдэшэжэ Югослави ошолсоһон байгаа.

СССР-эй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ А. Н. Косыгиние нүхэд А. А. Гречко, К. Т. Мазуров, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, граждан авиациин министр Б. П. Бугаев, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ М. С. Смиртюков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Секретариадые даагша А. К. Горчаков, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов болон бусад угтаба.

СФРЮ-гэй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ М. Вереш, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд угталсаа.

(ТАСС).

СОВЕТ-АМЕРИКАН ХУДАЛДАА НАЙМААН ТУХАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Худалдаа наймаанай асуудалнуудые зүбшэлхэ совет-американ комиссиин гурбадахи сесси октябриин 1-дэ СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличевой хүтэлбэри доро Москвада нээгдээ.

1972 оной майда совет хүтэлбэрилэгшэдэй, США-гай президентын зүблэрһэнэй үндэһөөр тогтоогдоһон энэ комисси СССР США хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай ба экономическа харилсаанда, тэрэнние саашадань хүгжөөхэ арга боломжонуудта хабаатай асуудалнуудые зүбшэлхэ юм.

Экономическа асуудалнуудаар США-гай президентын туһалагша, США-гай финансын министр Дж. Шульц сессидэ ерэһэн американ правительствын делегацие толгойлно.

Энэл үдэр Н. С. Патоличев Дж. Шульцын Москвада ерээд байһантай, совет-американ комиссиин гурбадахи сессиин нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, сайлалга эмхидхээ.

(ТАСС).

Л. И. Брежнев США-гай министр Дж. Шульцтай уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев худалдаа наймаанай асуудалнуудые зүбшэлхэ совет-американ комиссиин III сессидэ хабаадахаяа ерэһэн американ делегациин толгойлогшо, экономическа асуудалнуудаар США-гай президентын туһалагша, США-гай финансын министр Дж. Шульцтай октябриин 1-дэ уулзаа.

Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадууд хоёрой хоорондын харилсаанда, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай-экономическа холбоо хүгжөөлгэдэ хабаатай олон асуудал тодорхой хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ хөөрэлдөөндэ: американ талаһаа — США-гай худалдаа наймаанай министр Ф. Дент, гүрэнэй секретариин орлогшо, США-гай хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ А. Дабс; совет талаһаа — гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшонор В. С. Архимов, А. Н. Манжулов хабаадаба.

Луис КОРВАЛАНИИЕ СҮЛӨӨЛХЭ!

СОВЕТ ХҮНҮҮДЭЙ ЭРИЛТЭ

Чилиин сэрэгэй хунта баһа нэгэ муухай аашa гаргаба: гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагша, Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие барижа хаагаад, сэрэгэй трибуналда үгэбэ.

Иимэ хуули буса, зэрлиг аашануудай гаргагдажа, мүрдэлгэ хюдалгануудай хэгдэжэ байһанда ехээр зэбүүрхэн, дураа гутажа байһанаа манай ороной олониитын эмхинүүд бүхы совет хүнүүдэй үмэнэһөө элирхэйлэн мэдүүлнэ, Луис Корваланиие сүлөөлхэ, Чилиин бүхы патриодууд ба демокрадуудые гэрдэхэ мүрдэхэеэ болихо эрилтэ табина.

ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: комсомолшууд, бүхы совет хүбүүд болон басагад, дэлхэйн демократическа залуушуул нүхэр Л. Корваланиие дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал ябуулагша, Чилиин ажалшадай залуу үсэынхидэй аша туһые үнэн зүрхэнһөө хамгаалагша, орон дотороо демократическа эрхэ ба сүлөө, социально экономическа шэнэдхэлгэнүүдые бэелүүлхын түлөө сэхэ шууд тэмсэлшэ гэжэ мэдэнэ.

ВЛКСМ-эй ЦК Чилиин демокрадууд болон патриодуудай хашагдажа мүрдэгдэжэ байһые эрид буруушаагаад, Луис Корваланай аминда хоро хүргүүлхэгүй гэһэн эрилтэ табина. Чилиин демокрадуудые хамгаалан, эрид шангаар тэмсэхыень дэлхэйн демократическа, түрүү үзэл бодолтой залуушуулые 32 миллион комсомолшуудай, бүхы совет залуушуулай үмэнэһөө уряална.

СССР-эй залуушуулай эмхинүүдэй комитет, СССР-эй Студентнэрэй Совет сэрэгэй хунтын хорото муухай аашануудые эрид шууд буруушаана, Луис Корваланай аминда хоро хүргүүлхэгүй гэһэн шанга эрилтэ табина, Чилиин үнэнтэ патриодуудые хамгаалхыень дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолто залуушуулай ба студентнэрэй эмхинүүдые уряална.

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет бүхы совет хүнүүдэй хүсэл мэдэрэлые элирхэйлэн, иигэжэ мэдүүлнэ: Демократическа эрхэ ба сүлөөе бүдүүлигээр эбдэжэ байһые, мүрдэлгэ ба хюдалгануудые хэжэ байһыень, Луис Корваланиие барижа хааһан ябадалые эрид буруушаанабди. Тэрэнэй аминда хоро хүргэлгэ, ондоо ямаршье хорото бүдүүлиг аашa гаргалта тохёолдуулхагүй гэһэн шанга эрилтэ табинабди.

Луис Корваланай, бусад демократическа хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй ами наһанай, элүүр мэндын түлөө ехээр һанаата боложо байһан ушар **Совет Улаан Хэрээһэнэй телеграмма дотор элирхэйлэгдэнэ.**

СССР-эй Журналистнуудай холбоон — Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь, сенатор Луис Корваланиие дары сүлөөлхэ эрилтэ табина. Луис Корваланиие энэ дары үгэ дуугүйгөөр сүлөөлхэ, Чилиин үнэнтэ патриот, империализмда эсэргүү, Чилиин арадай сүлөөтэ байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлшын аминда хоро хүргүүлхэгүй эрид шанга эрилтэ табихыень Уласхоорондын журналистнуудай эмхидэ, хэблэлэй, радио ба телевидениин бүхы үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаба.

Сенатор Л. Корваланай сүлөөе хаһалга — арадай хуулита һунтамалнууд ойроо хүртэшэгүй байха гэжэ хараалһан Чилиин конституцие, мүн уласхоорондын эрхын бүгэдэнөөр мэдэрэгдэһэн гурим ёһонуудые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно, — гэжэ **СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.**

Совет юристнүүдэй ассоциаци Л. Корваланиие сүлөөлүүлхэ, Чилиин бүхы патриодуудые мүрдэжэ байһан ябадал болюулгаха үргэн ехэ кампани дэлгэрүүлхыень дэлхэйн бүхы оронуудай юристнүүдые, түрүү үзэл бодолтой хүнүүдые уряалба.

Тэрэшэлэн **Совет эхэнэрнүүдэй комитет, Хани барисаанай совет бүлгэмүүдэй союз, Латинин Америкын оронуудтай хани барисаанай, соёлой харилсаа холбооной совет ассоциаци, «СССР — Чили» гэжэ бүлгэм» Сэрэгэй ветерануудай советскэ комитет** Луис Корваланиие хашаха мүрдэхэ аюул зайсуулха, тэрэнние дары сүлөөлүүлхэ эрилтэ мэдүүлгэнүүд дотороо табина.

(ТАСС).

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

ПЛЕНУМ БОЛОБО

КПСС-эй Советскэ райкомой ээлжээтэ пленум боложо үнгэрбэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр партийна эхин организацинуудай, партийна бүлэгүүдэй эмхидхэхы үүргые улам дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Булдаев элидхэл хэhэн байна.

Элидшэлшэ болон, мүн элидхэл тушаа үгэ хэлэhэн нүхэд районой эхин организацинуудта парти доторой хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдажа байhые шэнжэлэн харуулаа. Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордента «Электромашина» заводой, мүн бусад хэдэн партийна эхин организацинуудта эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри hайнаар табигданхай, коллективэй ажал ябуулгада, үйлэдбэриин хэрэгтэ нүлөөлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг байhаниинь hайшаагдаа.

Тиихэ зуура партийна зарим организацинууд hанаhанда хүрэмөөр эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй. Энэ талаар авиапредприятиин, оньhожоруулагдамал шэлэй заводой партийна организацинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд горитой шүүмжэлэлдэ ороо.

Районно XXVI партийна конференци декабрь hарын hүүл багаар зарлаха тухай тогтоол пленум баталан абаа.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЭДЭБХИНЬ ДЭЭШЭЛЭЭ, НҮЛӨӨНЬ ҮРГЭДӨӨ

Өөрынгөө хэжэ, даажа байhан юумэндэ ехэ харюусалгатайгаар хандадаг, хамтын али бүхы хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байхаар коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдодог, тэрэ оролдолгоёо хүсэндэнь хүргэжэ шададаг партийна организацин, тэндэхи коммунистнуудай нүлөөлхы үүргэнь үнэхөөрөө эли бодоор харагдадаг гээшэ.

Энэ хэлээшээ би Худанай совхозой парткомой, отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудай, бүхы коммунистнуудайнь ажал ябуулгаhаа жэшээлэн харуулха хүсэлэнтэйб. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ ажахын партком (секретарь Б. Р. Санжимитыпов) партийна организацияа бүри бэхижүүлхэ, коммунистнуудай харюусалга шангадхаха, эдэбхинень хүгжөөхэ үйлэдбэри дээрэ түрүү ябаха үүргыень дээшэлүүлхэ талаар нилээд хүдэлмэри ябуулаа.

Түбхын түрүүндэ коммунистнуудай хамтын суглаае партиин Уставай эрилтын ёhоор үнгэргэжэ байха асуудалда анхаралаа онсо хандуулаа. Хамтын суглаан гээшэмнай коммунистнуудай алишье талаараа хатуужан хүмүүжэхэ, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын хэрэгтэ хабаадалсажа hураха hургуули болоно. Иимэ hургуули болгохо шадалхын тула суглаандаа hайнаар бэлдэдэг, ажахын үйлэдбэриин, нииитын ажабайдалда сэхэ хабаатай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, эсэстэнь тодорхой тогтоол абажа, дүүргэлтынь хойноhоо хиналта шангаар табидаг болоhониинь ехэ hайн.

Энэ жэлэй февраль hарада, удаань кюль hарада болоhон совхозой коммунистнуудай хамтын суглаануудай бэлэдхэл hайнтайгаар, эмхитэйгээр боложо үнгэрhыень мартагшагүйб. Түрүүшынь суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 оной) Пленумэй тогтоолой үндэhөөр эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри hайжаруулха талаар совхозой партийна организацин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэгдөө hэн. Удаадахи суглаан дээрэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй тэжээл бэлэдхэлгын хаhые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тэмсэлдэ коммунистнуудай хабаадаха үүргэ дээшэлүүлхэ талаар зайлашагүй зорилгонууд тухай асуудал табигдаа. Эдэ асуудалнуудые бэлдэхэ хүдэлмэридэ олон коммунистнууд хабаадалсаа, суглааншье hайнаар, ехэ хөөрэлдөөнэй оршон байдалда болоод үнгэрhэн байгаа. Олон хүн үгэ хэлэжэ, парткомой, дирекциин ажал ябуулга тушаа шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэhэн, дурадхал, hанамжануудые яhала оруулhан байха юм.

Совхозой парткомой заседани болон отделенинүүдэй партийна суглаануудай дээрэ өөрынгөө хэжэ байhан хүдэлмэри тухай коммунистнуудай тоосоо баридаг гурим эндэ заншаhанхай. Иимэ хэмжээ ябуулга хадаа коммунистнуудай харюусалга эли бодо дээшэлүүлнэ, тэдэнэй ажал хэрэгтэ ехэ hургаал боложо үгэнэ. Эндэ ганса жирэй коммунистнууд бэшэ, мүн совхозой отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нүхэдэйнгөө үмэнэ тоосодог байна. Тоосоhон хүнүүд гансал өөрынгөө ажал тухайда хэлээд үнгэрдэггүй, харин партийна организацин ажал ябуулгада, нииитын ажабайдалда нүлөөлхы ямар үүргэ дүүргэдэг тушаагаа хөөрэдэг гуримтай.

Тээмэндэ совхозой главна инженер С. В. Балдынов управлениин партийна эхин организацин хамтын суглаан дээрэ, удаань совхозой парткомой заседани дээрэ тоосохо ушартай болоо. Ургаса хуряалгада техникын хэр зэргэ бэлдэгдэжэ байhан тушаа хөөрөө. Тэсд энэ мэргэжэлтэ өөрынгөө харюусалгата тушаалые hанаhанда хүрэмэ бэшээр дүүргэжэ байhаниинь элирээ. Тэрэ мүртөө журам hулатай, архидадаг муу ябадалтай коммунист байшоо. Энээнэйнгээ түлөө нүхэр Балдынов шангахан шүүмжэлүүлээ, партийна зэмэдэ хүртэхэ баатай болоо. Коммунистын, главна мэргэжэлтын иимэ харюусалгагүй хүдэлмэри, журамгүй ябадал зүбшэн хэлсэhэн ушар тэрээндэ өөртэнь, бусэд зариманда яhалахан hургаал болоhон байха.

Партком, отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд коммунистнуудые ажахын шиидхэхы hалбаринууд дээрэ тааруугаар хубаарилан табиха, тэдэнэй үйлэдбэри дээрэ хүдэлхэдөө жэшээ харуулан ябаха үүргыень дээшэлүүлхэ, эдэбхижүүлхэ талаар эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Иимэ хүдэлмэриин ашатуhаар мүнөө үедэ совхозой олонхи коммунистнууд үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ сэхэ хүдэлнэ. Тэдэнэй диилэнхи олониинь ажалай эрхим амжалта туйлана, бусадтаа жэшээ харуулна. Энээниие батадхаhан нэгэ иимэ жэшээ харуулая. Улааха-Аралай hү hаалиин фермые урданай коммунист, дайнай болон ажалай ветеран Д.-Р. Жимбеев хүтэлбэрилдэг юм. Эндэ табан коммунистнуудhаа бүридэhэн партийна бүлэг эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулжа байдаг фермынгээ байдал ходо hайн байлгахын тула, ажалай hайн үрэ дүн туйлахын тула коммунист хүтэлбэрилэгшэ, фермын бусад коммунистнууд ехэ оролдолго гаргана, коллективэйнгээ дунда ойлгууламжын хүдэлмэри шадамараар ябуулна.

Мүнөө Улааха-Аралай малшадай жэшээтэ hайн ажалые мэдэхэгүй хүн Худан, Хэжэнгын голнуудта олдохогүй байха. Алдар солонь олоной анхарал татана. Тус фермын коллектив Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ илажа гараа юм. Аймагай hү hаалиин бүхы фермэнүүдые толгойлжо шадаа. Тэрэ эршээ заашье hуладханагүй. Һү hааха, гүрэндэ тушааха юhэ hарын түсэбтэ даабари мүнөө үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Тус фермын малшад ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малдаа хэрэгтэй болохо үбhэ өөhэдынгөө хүсөөр сабшажа, hүрилжэ абаха гэhэн hайн үүсхэл гаргаа hэн. Үбhэшэдэй бригадые залуу коммунист Сультим Вампилов толгойлно. Үбhэ хуряалгын үедэ энэ бригада ехэ эмхитэйгээр, эзэн ёhоор хүдэлөө. Һүри болоhон аяар 5500 гаран центнер үбhэн фермын үбhэшэдэй ямараар ажаллаhыень элеэр харуулна бшуу.

Эрхим hайнаар, бусадтаа жэшээ харуулан хүдэлдэг коммунистнууд энэ совхоздо улам олон болоно байна. Тэдэнэй дундаhаа хонишод Ц-Х Содномов, Т. Р. Ринчинов, үхэршэд Д. С. Цыденова, Ю. П. Верхушин, механизаторнууд Н. И. Рекунов, С. С. Рекунов, Б. П. Козлов, Г. М. Зотов, луговод Г. Ю. Файзуллин болон бусад ажал хүдэлмэреэрээ суурхана.

Тобшолон хэлэхэдэ, совхозой гол hалбаринууд дээрэ, бусад тээгүүршье ажалладаг коммунистнууд өөрынгөө жэшээтэ ажалаар, үнэн сэхэ аад, hайн hайхан сэдьхэл бодолоор, эрхим жураамаар ажахынгаа али бүхы хэрэгтэ урагшатайгаар нүлөөлнэ, бэшэ зоноо дахуулан ябана ха юм. Гэхэтэй хамта тэдэнэй жэшээгээр совхозойнгоо үйлэдбэриие улам хүгжөөхын түлөө габшагайгаар, эдэбхи шуналтайгаар хүдэлжэ ябаhан түрүү хүнүүдые партиин зэргэдэ жагсааха, партийна нүлөө бүри үргэдхэхэ зорилгоор партком, партбюронууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна. 1972 ондо, мүн энэ жэлэй туршада партида абтагшад бултадаа мал, тараан ажал дээрэ сэхэ хүдэлжэ ябаhан ажалай түрүүшүүл.

Имагтал партийна организациин үүсхэлээр, коммунистнуудай шударгы хабаадалгын ашаар энэ совхоздо сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулха, олон жэлэй таримал ногоо үргэн ехэ дайдада hайнаар ургуулдаг дүй дүршэл амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдээд байна ха юм. Энэл хэмжээ ябуулга зүбөөр, зоримгойгоор эрхилжэ шадаhанай ашатуhаар нииитынгээ адууhа малда үбэлжэлгын хаhада бардам хүрэхэ үбhэ жэл... хуряажа абадаг боло... на. Сабшалан үнд... hайжаруулха, үрэжэл... тай сабшалан, тар... бэлшээри болон х... гараhан газарнуудые ... рилжэ, олон жэлэй ... гариха холын хараа... дэлмэриие совхозой па... мой секретарь Бори... наевич Санжимитыпов ... хүтэлбэрилдэг юм.

Үйлэдбэриин ... ажахын асууда... шиидхэлгэдэ коммун... дай эдэбхитэйгээр хаб... садаг, ажал хэрэгээр... шээ харуулан хүдэлд... лэhон ушар совхозой ... хүдэлмэрилэгшэдэй ... эдэбхи нилээд дээшэл...

Тус ажахы мал ... продуктнуудые абаха, ... дэ худалдаха хахад ... түсэб дүүргэлгээр ... соогоо эрхимлэжэ, ... hуури эзэлээ hэн.

Гурбан кварталай ... даабари үлүүлэгдэнхэй ... дондоной энэ үеынхи... шэбэл, hү гүрэндэ ту... 30 процент, мяха—11,... цент, ноохо—40 ... ургаад байна. Үбhэ ... 1256 центнерээр ехэ ... Тэрэшэлэн ногооной ... бэлэдхэлгэ, сенаж, ... даралга мүн лэ нёдо... хиhоо нилээд ехэ. Үнэ... риhөө hү hаалга 283 ... граммаар нэмээ.

Мүнөө бүхы комм... нуудай, совхозой бү... дэлмэришэдэй хүсэн ... бэлэдхэлгэ амжалта... дүүргэхэ, тараа ху... эмхитэйгээр үнгэргэх... лай үбэлжэлгэдэ hа... бэлдэхэ хэрэгтэ сүм ... лэгдэнхэй.

Ц.-Д. БАЛДАН...
КПСС-эй Хэжэн... райкомой инстру...

ПОЛИТИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛБЭ

ЛЕНИНГРАД. **Невскэ машина бүтээлгын заводой партийна организаци политическэ hуралсалайнгаа шэнэ жэлдэ hайнаар бэлдэhэн байна. Октябриин 1-дэ эндэ олон тоото кружогууд, hургуули болон семинарнуудта 1300 гаран коммунистнууд, олон тоото партийбэшэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшад hуралсалаа эхилээ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой парткомой секретариин орлогшо В. Е. Евдокимов (зүүн гарhаа) пропагандистнуудтай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЧЕЛЯБИНСК. Эндэ КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй шэнэ байшан hаяхан ашаглалгада үгтөө. Энэ байшанда политэкономиин, партийна пропагандын методикын, научна коммунизмын, КПСС-эй түүхын ба комсомолой политгэгээрэлэй кабинедүүд нээгдэнхэй. Эндэ ун шалгын зал ба номоор баян библиотекэ нээгдэнхэй.

Политическэ гэгээрэлэй байшан областиин пропагандистска хүдэлмэриин түб болоно. Мүнөө эндэ марксизм-ленинизмын университедэй хэшээлнүүд эхилэнхэй, пропагандистнуудай семинарнууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Челябинск хотын политическэ гэгээрэлэй шэнэ байшан.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНДЭР ШАГНАЛ ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

ЖЭЛЭЭ ЭРХИМЭЭР ҮДЭШЭХЫН ТҮЛӨӨ

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадай дүнгөөр манай колхоздо СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар олгогдоhон байна. Эхэ оронойнгоо энэ үндэр шагналда хүртөөд байхадаа, колхозоймнай гэшүүд хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэмтэйгээр ажаллажа, жэлээ эрхим амжалтатайгаар үдэшэхэ гэжэ оролдоно.

Эгээн түрүүлэн нииитынгээ адууhа малые элбэг, hайн шанартай тэжээлээр хангаха талаар бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр колхознай 35 мянган центнер үбhэ бэлэдхээд байна гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 5 мянган центнерээр ехэ. Үбhэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэлжэлhөөр. Байгша ондо хүхэ hолоомо hайнаар ургаба. Хонишодой бригаданууд мүнөө зелёнкоёо хуряажа захалаа. Бүхы дээрээ нёдондонойхиhоо нилээд ехэ зелёнко абтахаар хүлеэгдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой механизаторнууд силос дараха хүдэлмэреэ дүүргээ. Бүхыдөө 8 500 тонно силос дарагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо гурба дахин ехэ болоно. Витамин элбэгтэй ногооной гурил нёдондонойхиhоо 2,5 дахин ехэ — 2.000 центнер гаргагдаа.

Тараа хуряалгын хүдэлмэритэй нэгэн доро hолоомо хуряагдажа, hүрилэгдэнэ. Энэ жэлэй hолоомон муу үбhэнhөө үлүү шэмэтэй. Тиимэhээ hолоомоёо заахашье гээнгүйгөөр хуряаха хүсэлэнтэйбди.

Мүн тараа талханай зүйл урда жэлэйхиhээ элбэг байна. Тиигэжэ нииитын адууhа малаа элдэб зүйлэй тэжээлээр хүсэд хангаха арга боломжотой болгодоо гээшэ. Энээнэй ашаар намартаа, үбэлдөө малай ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха талаар урдаа табигдаhан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ байhандаа этигэнэбди.

Мүнөө үедэ колхозой механизаторнууд, тараашад ургасаяа түргэнөөр, hайн шанартайгаар хуряажа абахын түлөө унаhан малгайгаа абаха сүлөөгүйгөөр ажаллажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ 2.500 гаран гектар тараан амяарлан хадагдаад, мянга гаран гектарынь хуряагдажа абтаа. Тараан комбайнаар сэхэ хадагдажа захалаа. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 16 центнер тараан хуряагдана.

Колхозой дүршэл ехэтэй комбайнернууд Базар Сукуев, Георгий Цыдымпилов, Прокопий Иванов, Батомунко Баинов, Цэрендоржи Дамдинов болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Тараалан дээрэ 31 комбайн табигданхай. 5 комбайн тараа баал болгожо, 14 комбайн баалнуудые суглуулан сохино. Бэшэниинь тараа сэхэ хуряажа ороо.

Комбайнуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ зорилгоор комбайнер бүхэндэ туhалагшые табяабди. Тиигэжэ комбайнуудые үглөө эртэнhээ hүниин 2—3 час болотор хүдэлгэнэбди. Дүршэлтэй комбайнерай хажууда залуу механизатор ажаллахадаа олон юумэндэ hураха, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ жэшээтэй.

Тараа хуряалгада ябажа байhан хүнүүдтэ, механизаторнуудта hаадгүйгөөр ажаллаха арга олгогдонхой. Бригада бүхэндэ зохидоор түхеэрэгдэhэн полевой стан бии. Тэдэндэ халуун эдеэн бэлдэгдэжэ, ажалладаг газартань асарагдана.

Энэ жэлдэ ороохо тараан жэгдэ бэшээр эдеэшэжэ, тэрэниие хуряалгада олон бэрхэшээлнүүдые ушаруулба. Мүнөө үедэ колхозой тоог дээрэ нилээд ехэ тараан оронхой. Тэрэнhээ 8 мянган центнер шэниисэ үрэhэндэ хаажа, түсэбөө дүүргээбди.

Тоог дээрэ тараае саг соонь сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри үдэр, hүнигүй ябуулагдана. Энэ хүдэлмэридэ ЗАВ-20, ОВП-20 гэхэ мэтэ хүсэтэ машинанууд хэрэглэгдэнэ. КЗС-20 түхэлэй сушилка тодхогдожо байна. Мүн тоог дээрээ тараае агаараар үлеэлгэжэ хатааха түхеэрэлгэ бии.

Энэ жэлэйнгээ ургаса хуряажа байха зуураа ерэхэ жэлэйнгээ ургасада hаналаа табинабди. Поли дээрэhээ hолоомоной суглуулагдажа абтахалаар лэ тракторнууд намарай паар хахалха хүдэлмэридэ табигдана. Мүнөө 400 гаран гектар намарай паар хахалагдажа, түсэб гушаад процент дүүргэгдэээ.

Иигэжэ колхозой гэшүүд Эхэ оронойнгоо үндэр шагнада бодото ажалаараа харюусажа байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
«Мир» колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Зэдэ.

Нобшорхо саг hалаа

Байгша ондо Кировэй нэрэмжэтэ колхоз адууhа малдаа бардам хүрэхэ үбhэ бэлэдхэжэ абахын тула нуга сабшалангайнгаа үрэжэлыень hайжаруулжа, наг шэбхэ ехээр гарган тарааха, гурба дахин уhалха ба hайнаар хорёолхо хүдэлмэреэ хабар эртээнhээ эмхидхэжэ, луговод бүхэндөө тусхай даабари үгэhэн юм. Тиигэжэ сабшаландаа одоошье эзэн ёhоор хандаhанайнь ашаар ногооной ургаса жэшээлэшэгүй hайнаар ургаа hэн.

Зунай эхеэр үбhэ хуряалгын бүхы машина, техникээ, зэр зэмсэгүүдээ түргэн болзорто заhабарилжа дүүргээд, тэжээл бэлэдхэлгые жэгдэ эхилhэн бэлэй. Тиихэдэ звено бүхэндэнь социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, бии, байгаа 1663 гектар сабшалангhаа 20300 центнер үбhэ hүрилжэ, 2800 центнер сенаж даража абаха түсэб зохёогдоhон байна.

Тэрэ гэhээршье нилээд саг үнгэрөө. Һүүлэй мэдээгээр, тус ажахы 13 мянга гаран центнер үбhэ хуряажа, хараалагдаhан зорилгоёо хахадлаад, тэжээл бэлэдхэлгээ улам эмхитэйгээр үргэлжэлүүлжэ байнхай.

Дунда, Доодо Бүхэнэй, Харганаагай отделенинүүдэй диилэнхи сабшалан таhалгаряагүй ороhон хура бороодо уhабхижа намагжаа юм. Энээнhээ болоожо тэрэ сабшалангаа машина, техникын хүсөөр хуряаха аргагүй, гансал гар хажуураар сабшажа, ногооень хуурай добо дээрэ асаар зөөжэ хатааха ушартай болгодоо. Тиигэжэ уhанда абтаhан ехэнхи сабшалангаа имагтал бар хүсөөрөө хуряажа захалhан байна.

Иимэ хүшэр байдалда тэжээл бэлэдхэжэ байhан колхозой үбhэшэд даалгагдаhан техникээ hаадгүй, ашагтайгаар хүдэлгэжэ, ажалаа оньютойгоор эмхидхэhэн. Эндэ ажалладаг звенонуудай нэгэн — И. С. Козловой хүтэлбэрилдэг үбhэшэдэй звено 2000 гаран центнер үбhэ хуряажа, отделени, ажахы дотороо шалгаранхай.

— Гол түлэб механизаторнуудhаа бүридэhэн энэ багахан звено ажалаа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлаа гээшэ. Хүшэр хүндэ мүнөө үедэ тус коллектив 95 гектар сабшалангhаа гектарай дунда зэргээр 22 центнер үбhэ хуряагаа. Тиихэдэ үдэр бүриингөө даабариие сүм дүүргэдэг тракторист В. Кокорин, сомоошод М. Суслов, П. Буерачный гэгшэдэй ажалые илангаяа магтамаар, — гээд, колхозой правлениин түрүүлэгшын орлогшо Гаврилл Семенович Чебунин хөөрэнэ.

Тус ажахыда энэ звеноhоо гадна С. Корякин, Г. Черниговский, В. Олейник гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонууд яhала эрхим амжалта туйлаа. Мүнөө нэгэдэхи отделенидэ 700 шахуу гектарай ногоон сабшагдажа, 4500 центнер үбhэн хуряагдаад байна. Хэрбээ сагай уларилай таарамжатай зохид байгаа hаань, бүришье ехэ үбhэн абтаха hэн хаш.

Бүхыдэнь согсолон хараха да, колхозой үбhэшэдые гансашье хура бороо hаатуулжа, тэжээл бэлэдхэлгые унжагайруулаа бэшэ, харин зарим звенонуудынь үбhэ хуряалгадаа оройтожо ороhон ба түрүүшүүлдэл адли ажалаа hайнаар эмхидхэжэ шадаагүй байшоо. Тиигэжэ эдэ бүхы дутагдалhаа уламжалан, бага үбhэн хуряагдаа гээшэ. Жэшээлбэл, түбэй отделениин үбhэшэдэй гурбан звенодо үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонуудынь хүсэд хэрэглэгдээгүй. Тиигэжэ үбhэ хуряалгын эхинхэhээ хойшо үбhэшэн бүхэниинь 4 — 5 центнер үбhэ хуряагаа.

Хоёрдохёор, сагай уларилай хэды бэрхэшээлнүүдые ушаруулбашье, тэжээл бэлэдхэлгэдэ Харганаа тосхоной хүн зон тон үсөөнөөр хабаадуулагдаа. Хэрбээ түб hууринда ажаhуудаг хүн бүхэндэ тусхай даабари үгэжэ, бултыень энэ хэрэгтэ элсүүлбэл, яhала ехэ үбhэн абтаха байгаа.

Нииитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхын хажуугаар силос, сенаж дараха хүдэлмэри баhал эмхитэйгээр ябуулагдаа. Тиигэжэ колхозой гурбан отделени бүхыдөө 5 мянга гаран центнер сенаж даража абаhан байна. Энэ талаар Дунда Бүхэнэй отделениин механизаторнууд нилээд урагшатайгаар ажаллаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Намарай хоёрдохи hара — октябрь харагдажа, ногоон хагдаржа байна. Теэд Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн сабшалангынь мүнөө хүрэтэрээ хуряагдаагүй байhаар. Саашадаа энэ ажахын үбhэшэд унжагайршаhан энэ хүдэлмэреэ түргэн болзорто үнгэргэхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхые оролдохо зэргэтэй.

Ц. БАЛДАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Сэлэнгын аймаг.

АНХАРАГТЫ: түрүү дүй дүршэ...

ХҮНДЭ ПОЕЗДНУУДТА «НОГООН ХАРГЫ...

Москвагай түмэр замай харгын Люблино-Сортировочная станциин дүй дүршэл тухай hүүлэй үедэ ехээр хэлэгдэдэг, хэблэлдэ толилогдодог болоо. Станциин коллектив транспортна хэрэгсэлнүүдые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар халан абамаар дүй дүршэлтэй болонхой.

Түмэр замай харгыгаар арадай ажахын ехэ ашаа шэрэдэг болохо хэрэгтэ Люблино станциин коллективэй гаргаhан үүсхэл ехэ удха шанартай гэжэ партиин ЦК-гай баталан абаhан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ үүсхэлынь Зам харилсаанай министерствын коллегеэр hайшаагдаад, түмэр замай бусад станцинуудта дурадхагдаа.

Люблино станци шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникээр, автомат аргаар хангагдаhан байна. Тус станциин хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэреэ шэнээр зэбсэгжүүлхэ хэрэгтэ гүрэнэй hомололго, госбанкын урьhаламжа, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ фондые зүбөөр хэрэглэжэ шадаhан байна. Станциин инженер, техникүүд шэнэ техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай проект зохёоhон, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ ехэ оролдоhон юм. Энээнэй ашаар элдэб хэрэгсэл, түхеэрэлгэ ашагтай hайнаар хэрэглэгдэдэг болоо, технико экономическа талаараа hайн үрэ дүн туйлагдаа.

Юhэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо вагонуудта ашаа тээхэ, буулгаха, ашааень илгаха, энэ ажалай үедэ вагонуудые миин байлгаха саг 5,7 часhаа 4,8 час болотор хороогдоhон байна. Ашаа тээдэг, буулгадаг бусад станцинуудай үрэ дүнгүүдтэй сасуулхада, энэнь hураггүй бага юм. Жэшээлхэдэ, манай Улаан-Үдэ станцида вагонууд 9 часай туршада байлгагдана гээшэ.

Түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ байhан энэ коллектив хүдэлмэришэдэйнгөө тоо хороохон, тэдэнэй ажал оньhожоруулhан, эгээл хүшэр, ажал ехэтэй процесс автомат аргаар бүтээдэг болоhон байна.

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин коллектив Люблино станциинхидай дүй дүршэлые, энэ онол аргые хэрэглэжэ эхилээ. Станциие техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхын тула hүүлэй үедэ 600 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаба. Госбанкhаа абтаhан энэ урьhаламжа богони болзорто харюулагдаа. Шэнэ техникэ хэрэглэhэнэй ашаар поезднууд түргэн саг соо хангагдажа, аян замда ябуулагдана.

Манай станциин коллектив холбоо хэдэн поезднуудые хэрэглэдэг болоо. Олон вагонуудые шагтагалан шэрэhэн локомотивууд түмэр замаар ябуулагдана. Вагонуудта ашаа тээхэ, ашаа буулгаха ажал нилээд түргэдхэгдэбэ. Ехэ ашаа тээhэн олон вагонуудтай поезднуудые hаадгүйгөөр ябуулхын тула түмэр харгы капитальнаар заhабарилагдаа. Мүн отделениин бусад станцинуудта шэнэ арга хэрэглэхэ технологи зохёогдоhон байна.

Люблино станциин коллективэй үүсхэлые партиин ЦК-гай hайшааhан тухай тогтоолой гараhанай hүүлээр энэ асуудалда бүри ехэ анхарал хандуулагдана. Үйлэдбэриие нарижуулан hайжаруулха, арадай ажахын элдэб ашаа бүри ехээр шэрэхэ арга боломжонууд элирүүлэн хэрэглэгдэжэ эхилээ. Партиин ЦК-гай тогтоолые түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллективүүд зүбшэн хэлсэhэн юм. Энэ хэлсээнэй үедэ 100 гаран дурадхал оруулагдаа.

Ажалай болон мүнгэн зөөриин бага гаргашатайгаар үйлэдбэриие оньhожоруулха, бии байгаа түхеэрэлгэнүүдээ ашагтайгаар хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаhан олон дурадхал hайшаагдаад, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ болоо.

Вагонуудта урда урданайхиhаа ехэ ашаа тээхэ, ехэ поезднуудые ябуулха арга боломжо бии. Энэ хэрэг бэелүүлхын тула түмэр замтай холбоотой предприятинуудтай холбоо барисаагаа hайжаруулха шухала юм. Өөhэдынгөө продукци түмэр замаар ябуулдаг предприятинууд республика доторнай олон ха юм. Тэдэнтэй hайн холбоо байгуулаагүй, түмэр замшад болон предприятинуудай хоорондохи барисаа тодорхой hайн болгоогүй hаа, Люблино станциин дүй дүршэлые хэрэглэхэнь бэрхэтэй байха.

Предприятинууд вагонуудай миин байха сагые хорооха, ехэ ашаа вагонуудта ашаха гэжэ анхарха ёhотой болоно. Тиимэhээ манай отделениин инженер, техникүүд түмэр замшадай, мүн предприятинуудай транспортна цехүүдэй хүдэлмэри гуримшуулhан нэгэдхэмэл технологическа процесс зохёожо байна.

Иимэ процесс үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ түмэр замай станцинуудай, нэн түрүүн, ехэ ашаа тээдэг, буулгадаг Улаан-Үдэ станциин үүргэ тон ехэ. Оронойманай томо станцинууд Люблино станциин коллективэй дүй дүршэл өөhэдтөө хэрэглэхэ зуураа, тэрэниие нарижуулан hайжаруулна, өөhэдынгөө эрхэ байдалда таарамжатай шэнэ онол арга хэрэглэнэ гээшэ.

Жэшээлхэдэ, 16 мянган хүдэлмэришэдтэй Челябинска түмэр замай узелай коллективүүд түрүү дүй дүршэлые бүхы таhаг, отделени, албатанда хабаатайгаар, үргэлжэдэнь хэрэглэхэдэ таарамжатай гэhэн тобшолол хээ. Энэ узел олон тоото предприятинуудтай холбоо барисаатай юм. Энэ холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, үргэлжэдэнь hайжаруулха хэрэгтэй болоо. Тиигэжэ түмэр замай коллектив бүхэн, тэдээнтэй холбоотой предприяти бүхэн табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн уялга абаа. Тиихэдээ вагонуудай миин байха сагые хороохо, транспортна гаргаша бага болгохо, мүн ондоошье асуудалнуудые хамтын хүсөөр, ... хабаадалгатайгаар ... гэжэ хараалаа.

Улаан-Үдэ стан... лектив мүн лэ ... шолол хэhэн ба... ашаа шэрэhэн ... бүридхэхэ техничес... логическа болон ... хэмжээнүүд хар... эдэ хэмжээнүүдые ... май бүхы албатан... маар продукцияа ... продукци абадаг ... приятинууд бэелү... той болоно. Иимэ ... тоожо шадабал, ... шадые предприя... холбоhон бүхы ком... наар хүдэлхэ, ашаа... нуудые предпри... хүргэхэ, ашааень ... ондоо ашаа тээ... бүхы конвейер ha... эмхи гуримтайгаар ... дэхэ юм.

Түмэр замай У... узелда предпри... түлөөлэгшэдэй ... тай суглаанууд ү... Хамтаараа зүбш... дээд, баталан аб... жээнүүдэй зарима... лэдбэридэ нэбтэ... Олон предприяти, ... май албатаниие нэ... нэгэ комплекс бол... гэхэ гээшэ ехэ о... Тиимэhээ шэнэ оно... рэглэхын, ажалай ... дээшэлүүлхын, ... маар арадай ажа... ашаа шэрэхын ... рүүгээр оролдохо ... болоно.

Отделениин, мү... ленна предпри... коллективүүд ар... бүхэндэ суглар... ажалайнгаа үрэ дү... гаргана, дутаг... элирүүлжэ, усад... замуудые бэдэр... Эдэ хэлсээнүүдэй ... лексын бүхы хэрэ... холбоон шэнжэлэг... лино, Челябинск, ... ловск болон бус... станцинуудай дүй... халан абалсаха, ... арга хэрэглэхэ ту... хэлсэгдэнэ ... шэ.

Улаан-Үдэ стан... лектив Люблино ст... дай үүсхэлые hайш... жэhэн партиин ЦК... тоолдо харюу бо... дань абаhан социа... нуудаа хаража ... хэдээ табан жэлэ... урдань хараалhаа... бүри уридшалан ... байhанаа мэдүүлэ...

Мысовая, Гуси... болон бусад зари... албатанай, мүн ... нуудаар хангагда... предприятинуудай ... вүүд шэнэ уялга аб... на.

Түмэр замай ... болон предпри... бүридэhэн компле... ажалые hайнаар ... ашаа шэрэлгые ... гөөр эмхидхэхэ, ... нуудые бүридх... Улаан-Үдын отде... мэр замшад зори... на. Хамтын хүсө... хала хэрэг бэелү... жэ найдахаар.

М. СОЛОМ...
манай штатнаб...

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй

Министрнүүдэй Советдэ, облпрофсоведтэ

РЕСПУБЛИКЫН МАЛШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1972 оной декабриин 8-най № 723 тогтоолтой, мүн КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй 1972 оной декабриин 13-най № Б—42/8 тогтоолтой зохилдуулан, республикын малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет **нигэжэ тогтообо:**

Социалис мүрысөөндэ илаһанда тоолоод, мал ажахын доо түрүүшүүлдэ КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй Хүндэлэлэй грамота, 40—50 түхэригэй сэнтэй үнэтэ бэлэг тус тустань барюулха гэбэл:

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГҺАА

Афанасьев Аввакум Лазаревичта — «Искра» колхозой ахалагша хонишон.

Бадмаева Пунсык Дашидондоковнада — «Улаан Оронго» колхозой тугалшан.

Базаров Василий Тудуповичта — «Улаан Оронго» колхозой ахалагша хонишон.

Васильев Данил Малофеевичтэ — «Маяк» колхозой ахалагша хонишон.

Васильева Маланья Федоровнада — «Маяк» колхозой шубуушан.

Власова Вера Агеевнада — Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишан.

Гармаева Цырен-Дулма Гармаевнада — Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын тугалшан.

Ефимов Авдей Ивановичта — «Дружба» колхозой ахалагша хонишон.

Жарков Николай Николаевичта — «Коммунизм» колхозой һаалишан.

Казанцева Елена Михайловнада — «Маяк» колхозой һаалишан.

Калашникова Анна Григорьевнада — «Дружба» колхозой һаалишан.

Лапин Павел Григорьевичто — Калининай нэрэмжэтэ совхозой ахалагша хонишон.

Надмитов Шойжи-Нима Дашиевичта — Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахалагша хонишон.

Нетесова Анна Михайловнада — «Авангард» колхозой тахайшан.

Плотникова Анна Илларионовнада — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой шубуушан.

Покацкая Галина Ивановнада — «Восход» колхозой тахайшан.

Рандин Николай Михайловичта — «Советская Россия» колхозой малшан.

Степанкина Галина Ивановнада — «Мартын 8» колхозой тахайшан.

Степанов Михаил Епифановичта — «Маяк» колхозой ахалагша хонишон.

Телешев Феофан Андреевичтэ — «Байкал» гэжэ һуралсал-туршалгын ажахын мал адуулагша.

Тютрина Клавдия Ефимовнада — «Искра» колхозой һаалишан.

Цыремпилов Бабасан Нима-Цыреновичтэ — «Байкал» гэжэ һуралсал-туршалгын ажахын ахалагша хонишон.

Шантагаров Ким Михайловичта — «Улаан Оронго» колхозой адуушан.

ХОРИИН АЙМАГҺАА

Афанасьев Никита Семёновичто — Хүрбын совхозой адуушан.

Батуева Пылжит Батуевнада — Анаагай совхозой һаалишан.

Гатапова Бальжит Доржиевнада — «Георгиевский» совхозой ахалагша хонишон.

Дондоков Нима Гомбоевичто — Анаагай совхозой ахалагша хонишон.

Жамбалов Пунсык Жалсановичта — Анаагай совхозой ахалагша хонишон.

Канзафарова Камилияда — Үдын совхозой һаалишан.

Нимаев Даша Жигжитовичтэ — «Георгиевский» совхозой мал адуулагша.

Нимаев Дугаржап Мүнкуевичта — «Георгиевский» совхозой ахалагша хонишон.

Пашкин Иван Ивановичта — Анаагай совхозой ахалагша хонишон.

Спиридонова Евдокия Федоровнада — Хориин инкубаторно-шубуу үсхэбэрилгын станциин шубуушан.

Цыжипова Дыжит Доржиевнада — Дээдэ-Тайлсын совхозой һаалишан.

Цымпилова Гадан-Ханда Цыденовнада — Үдын совхозой ахалагша хонишон.

Чойропов Пунсык Базаровичта — Үдын совхозой ахалагша хонишон.

УЛААН-ҮДЫН ШУБУУНАЙ ФАБРИКАҺАА

Смолянинова Галина Степановнада — шубуушан.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

АНХАРМААР АСУУДАЛ

Үйлсөөр ямарханшье яаралтай ябажа ябаа һаа, витринэдэ табигдаһан юумээр һонирхоод, хүн зуг татан зогсожо, удаань магазинда ородог.

«Театр гардеробһоо эхилдэг» гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Тэрээндэ адли, магазин витринэһээ эхилнэ бшуу.

Тиимэһээ бидэ нииислэл хотынгоо магазинуудай витринэнүүдээр һонирхоһон байнабди.

Түбхын түрүүн витринэнүүд үйлсэнүүдые хэр шэмэглэнэб гэжэ хаража үзэе. Оролдожо уранаар, олон үнгэ тааруулан түхеэрөөтэй витринэнүүд нюдэ хужарлуулдаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын худалдаа наймаанай байшантай, «Ландыш», «Звездочка», «Молодость» гэхэ мэтэ магазинуудай витринэнүүд хододоо сэбэр, тэндэ табигдаһан эдлэлнүүдынь саг үргэлжэ һэлгэгдэжэ байдаг. Улаан-Үдын худалдаа наймаанай байшангай директор Иван Михайлович Зверьковтой энээн тухай хөөрэлдэхэдэмнай, тэрэ анхармаар олон һанамжануудые хэлээ. Эгээл голлон дурдабал, нииислэл хотын магазинууд гоёон шэмэглэгшэдээр дуталдана. Эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдые аятай зохидоор, хүнэй дура буляамаар магазин соогоо, гэртэхи ба газаахи витринэнүүд соогоо табиха гээшэ шадабариин хүсэн. Мүнөө сагта магазинууд, үгышье һаа горпромторг, горпищеторг гэхэ мэтэ худалдаа наймаанай зургаанууд штатна уран зураашадые гэхэ гү, али гоёон шэмэглэгшэдые штадтаа барихаар болоо гэжэ Иван Михайлович хэлэнэ. Иимэ бодолнуудые Железнодорожно районой нээгдэһэн универмагай наймаалагша Галина Степанова дурдаба. Магазинуудай витринэнүүдэй шэмэглэл, тэндэ табяатай эд бараан, хубсаһан хүн зондо хүмүүжүүлгын нүлөө үзүүлхэ ёһотой, магазинай витринэ гээшэ моодын хубилалтын барометр байха жэшээтэй. Юундэб гэхэдэ, хүнүүд магазинда ороод, ямар түхэлтэй, ямар моодын хубсаһа абахаяа ойлгожо ядадаг. Тиигээд хэмһээ, сагһаа үлэһэн моодын хубсаһа абажа, хии гарза хэдэг, үлүү ажал өөртөө гаргадаг.

Магазин бүхэн өөрын эдэбхитэдтэй, зүбшэдэг, һанамжануудаа хэлсэдэг хүнүүдтэй байха ёһотой. Тэдэ эдэбхитэдтэеэ магазинай хүдэлмэрилэгшэд витринээ шэмэглэхэ, тэндэ табигдаха эд бараанай зүйлнүүд тухай хөөрэлдэхэ, тэдэ эдэбхитэдээрээ дамжуулан, хүн зоной ямар юумэндэ хэрэгтэйе, эрилтыень мэдэжэ абаха жэшээтэй гэжэ һанамаар байгаа. Теэд бидэнэй «Баяр», гэрэй бараанай (проспект Победы), «Ткани» (Октябрьска, 15), гуталай (Куйбышевай, 22) гэхэ мэтэ магазинуудта орожо һонирхоходомнай, тиимэ эдэбхитэдгүй гү, али худалдан абагшадай совет гэжэ бүлгэм эмхидхэһэншье һаа, тэрэнээ нэгэтэшье суглуулаагүй байха юм. Иимэһээ тус магазинуудта ямар эд бараан баазануудһаа эльгээгдэнэб, тэдэ худалдагдаад, витринэдэ табигдаад лэ байна. Иимэ байдал мүнөөнэй хүн зоной худалдан абаха арга шадабариин ба эрилтын ургажа байһан үедэ оройдоо таарахагүй хэбэртэй. Худалдан абагшадаар хөөрэлдэхэдэ, тэдэ илангаяа хубсаһа хунарай, эд бараанай магазинуудай витринэнүүдтэ хуушаршаһан гү, али магазинда үгы юумэнүүд табяатай али оло байдаг гэжэ хэлэнэ. Ямар магазинда, хэзээ, юун орохоёо байнаб гэһэн соносхол гарадаггүй. Заримдаа радиогоор соносхол дуулаад ошоходо, хүнэй абажа үгэдэггүй, удаан хэбтэһэн хубсаһан, эд бараан тухай хэлэгдэпэн байдаг. Энэ витринэ һайжаруулха, витринын хүдэлмэрые олон янзатайгаар эмхидхэхэ тухай бодолгото болодоггүйһөө эхитэй. Гэхэтэй хамта, витринэдээ анхаралтайгаар хандадаг магазинуудай ажал хүдэлмэри, түсэб ба уялгануудаа дүүргэлгэнь урагшатай байнал даа. Жэшээнь, «Октябрь» кинотеатрай хажууда «Ландыш» гэжэ шэнэ магазин нээгдэнхэй. Тэрэнэй витринэнүүд гэрэйнь бүхы нюур ханые эзэлнэ. Досоонь магазинда худалдагдадаг юумэнүүдэй зүйлнүүд табяатай. Арһан чемодан, сүүмхэ, бээлэй; химиин аргаар бүтээгдэһэн галантерейнэ зүйлнүүд; элдэб духи, одеколон, пудра болоод галстугууд, пулаадууд... Гэрэй ариг сэбэрые сахихада хэрэгтэй зүйлнүүд... Гадна шэнэ эд бараанай һайн талые дурдаһан бэшэг, магазинда мүнөөдэр шэнэ юун гаранаб, һаядаа юун гарахаяа байнаб — эдэ бүгэдые энэ витринэһээ мэдэжэ болоно.

Иимэ эдэбхи үүсхэл мүн эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдадаг магазинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гаргадаг һаа, баһал һайн байгаа гэжэ һанахаар.

Мүнөө худалдаа наймаанда түрүү дүй дүршэл ехээр нэбтэрүүлэгдэнэ, наймаалагшагүй магазинууд олошорно, оньһожоруулганууд хэгдэнэ, ариг сэбэр байранууд үттэнэ. Гансал витринэдэнь анхарал мууса хандуулагдана. Бидэ Улаан-Үдын гурбан районой эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдадаг олохон магазин ябажа хараабди. Теэд олонхидонь витринэ байхагүй юм.

Иимэ витринэгүй магазинууд мүн хүдөөгэй аймагуудай түб тосхонуудта, һуурин газарнуудта бүришье олон.

Магазин витринэһээ эхилдэг. Энээн тухай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд хододоо һанажа ябахаар гэжэ һанагдана.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Улаан-Үдын һэрюун ундана заводто 4-дэхи разрядай автоматчигууд ВЛКСМ-эй гэшүүн Тамара Васильева, горсоведэй депутат Александра Алексеева, Мария Морозова гэгшэд коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Тэдэнэр гурбадахи жэлээ заводой түрүүшүүлэ гэжэ нэрлүүлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 4-дэхи разрядай автоматчик Тамара Васильевагай ажалдаа байхынь харанат.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СИБИРИИН МҮРЭНҮҮДЭЙ УҺЫЕ КАЗАХСТАН ХҮЛЕЭНЭ

СССР-эй Европодохи хубиин хойто зүгэй гол мүрэнүүдэй уһые Волго мүрэн, Каспиин, Азов далайнууд шадарай нютагууд худар, Сибириин Обь, Енисей мүрэнүүдэй хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдые оронойнгоо шиг нойтоор бага, гандадаг газар тээшэ урадхуулха проект совет мэргэжэлтэд зохёожо байнхай. Эдэнэй уһан түбхын түрүүн Казахстанда хэрэглэгдэхэ юм. Тинхэдэнь эндэхи 90 миллион шахуу гектар үрэжэлтэ газар шиг нойто абаад, таряалангай үндэр ургаса үгэдэг болохо.

Сибириин уһые Казахстан тээшэ залан урадхуулха хүдэлмэри эхилэнхэй. Энэ республикые зүүн тээһээнь баруулжаа һэтэ гараһан Иртыш-Караганда гэжэ канал татагдаа. Тиин Карагандагай областиин шулуу нүүрһэнэй, металлургическа ехэ ехэ районуудай шахтанууд болон предприятинууд Иртышэй уһаар хангагдана. Каналаар ерэһэн уһые мүн хүдөө ажахыдашье хэрэглэхээр хараалагдана.

Республикын эрдэм наукын, арадай ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэд Сибирьһээ ерэхэ уһые угтан ашаглахаар бэлдэжэ байна. Хара, хүрин хүрьһэтэй, мүн бусад газарнууд уһанай элбэгжэхэдэ ямар болохоб, уһалууриин хэмжээн зоно бүхэндэ хэды шэнээн байхаб, газарай хэлбэр шэнжэ, дорохи уһанайнь хэмжээн хэр зэргээр хубилхаб гэһэн асуудалнууд тэдэнэрэй урда гаранхай. Хужарлиг шэнэ газарнууд бии болошохогүй гү? Сүл губи, тала газарта таарашаһан амитад, ургамалнууд яаха хаб?

—Эдэ, мүн бусадшье асуудалнуудта харюу бэдэрнэбди,—гэжэ Казахай ССР-эй Наукануудай академиин хүрьһэ шэнжэлдэг институдай директор, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, профессор Владимир Боровский хөөрэнэ. — Элдэб үнгөөр тэмдэглэгдэһэн зураануудые энэ карта дээрэ харана бээзт. Эдэнэй үнгэ бүхэниинь али нэгэ зонодохи дулаанай хэмжээе харуулна гээшэ.

—Анхаралтайгаар харагты, — гээд Боровский үргэлжэлүүлбэ.

—Украинаһаа хэды шэнээн дулаанай Россин урда зүгөөр дамжан, манда, Казахстанда, ерэдэгые, саашаа тарадагые хүрин, хуа шара үнгэнүүд харуулна. Дулаахан байгаад, шиг нойтоной саг соогоо ородог баруун тээхи зарим районуудта дунда зэргээр гектарай 30 центнер хүрэтэр ороохо таряан абтадаг гээшэ бээз. Харин манай эндэ гектар бүриин мийн 9 центнер шахуу ургаса хуряагдана. Газарайманай хүрьһэн яһала һайн аад, ган гасуурһаа, уһагүйдэлгэһөөл иимэ ушар тохёолдоно.

Институдай хүдэлмэрилэгшэд хэдэн арбаад гектар газарта туршалгануудые хэһэн байна. Тиин Целиноградай областиин «Степногорский» совхоздо нёдондо жэл һонирхолтой дүн туйлагдаа бэлэй. Тэрэнэй үндэһөөр, һайса уһалагдаад байһан газарһаа гектарай 32 центнер шэнииисэ хуряагдажа боломоор гэжэ элирхэйлэгдээ. Үнгэрэгшэ хабар, зунай үеэр эндэ бороо яһала оровһон байна. Гансал июньдэ хуурай байшоо. Тинхэдэнь тогтоогдомол уһатай Селектинскэ түхеэрэлгөөр уһалжа эхилээ. Ган гасуурһаа ехээр айдаггүй «Саратовская»-29» сортын шэнииисэ таригдаад, гектарай 42,6 центнер ургаса үгэһэн байна.

Хойто Казахстанай Павлодарска областиин Гагаринай нэрэмжэтэ совхоздо, Иртыш-Караганда канал шадар институдай коллектив мүн лэ шухала шэнжэлгэнүүдые хэжэ байнхай. Хартааба, элдэб овощ эндэ урда тээнь таригдадаггүй байһан. Харин мүнөө гурбадахи жэлээ таригдажа, түбэй промышленна хотонуудай магазинууд, столовонуудта арбуз, помидор, үгэрсэ, редиско элбэгжээ.

Эдэ бүхы туршалгануудые хараада абан, республикын дээдын зургаанууд энэ каналай эрье шадар үшөө хэдэн совхозуудые — «Пригородный», «Казахстанец» болон бусадые эмхидхэжэ байна. Тогтоогдомол мүрэнэй һабые зүбшөөлан, овощой, һүнэй хорёод ажахы байгуулагдахаар хараалагдана. Эдэнь индустриальна түбүүдэй — Карагандаган, Павлодарай, Семипалатинскын ажалшадые продукцяараа хангаха.

Казахстанда һаядаа искусственна олон нуур тогтоогдоо. Тэдэнние хэрэглэн, ороохото ургамал таригдахаар шиидхэгдэнхэй. Эдэмнай Сибириин уһые хэрэглэхэ бэлэдхэл болоно.

Сибириин Обь, Енисей мүрэнүүдэй уһа урадхуулха шэнэ каналнууд Казахстанай сүл губи, талануудые һэтэ сохин гаража, эрьенүүдэйнь гоё һайханаар сэсэглэһэн оазисуууд болохо сагые ойртуулжал байна. Республикын эрдэмтэд ба таряашад Сибирьһээ асарагдаха уһа хүлеэнэ.

РЕВМИРА ВОЩЕНКО.
(АПН).

«ОКТЯБРИИН ТУЯА»— *МОНГОЛ УНШАГШАДТА*

«Октябриин Туяа»... АПН-эй Буряадай отделениин гаргадаг энэ журнал Монголой Арадай Республика дотор тараагдана. Мүнөө журналай дүшэ гаран номер гараад байна.

Манай Эхэ орон доторхи социалис, коммунис байгуулалта ажахы, предприятинуудай амжалта, илалтанууд, совет хүн зоной ажаһуудал, соёл культура тухай журнал дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, монгол уншагшадтай танилсуулна.

«Октябриин Туяа» журналай июлиин номер Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа һэн. Энээн тухай «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэгдээ бэлэй. Тэрэ гэһээр үшөө хоёр, 14-дэхи, 15-дахи номернууд барлагдан хэблэгдэжэ, Монгол орон эльгээгдэбэ.

Тэрэ номернуудта ороһон материалнуудые тобшохоноор хаража үзэе.

1903 онһоо КПСС-эй гэшүүн Т. Людвинская гэгшын бэшэһэн «Нэгэдэхи номертой партийна билет» гэжэ очерк тон һонирхолтой байна.

1973 оной түхэлэй партийна билет дээрэ В. И. Ленинэй иимэ үгэнүүд бэшээтэй: «Парти — манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, һэшхэл». Эдэ жабхалантай үгэнүүд хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ тангариг мэтээр ороно. «Ленинэй захяануудта үнэн сэхэ байха тухайгаа манай партиин үгэһэн тангариг, хүн зоной зүрхэ сэдьхэлдэ Ленинэй мүнхэрэн ороһон дурасхаал эндэ харагдана» — гээд Т. Людвинская бэшэнэ.

1973 оной мартын 1-нэй үдэр хадаа коммунис хүдэлөөнэй түүхэдэ гайхамшаг үйлэ ушар боложо орохо. Коммунис партиие байгуулагша, агуу вождь Владимир Ильич Ленинэй нэрэ дээрэ бэшэгдэһэн, 00000001 номертой партийна билет дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев гараа табиба ха юм.

В. И. Ленинтэй олон дахин уулзаһан тухайгаа Т. Людвинская бэшэнэ. Тиихэдэ тэрэ партиин Московско комитедтэ хүдэлжэ байгаа. Владимир Ильич Ленинэй дурадхалаар коммунистнууд Москвагай предприятинуудта долоон хоногтоо нэгэ дахин ошожо, хүдэлмэришэдтэй уулзажа, уласхоорондын байдалай болон тэрэ сагай шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэдэг, хүдэлмэришэдэй асуудалнуудта харюусадаг бэлэй. Хэнэй хаана ошожо, ямар асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэһээрнь Владимир Ильич ходо һонирхожо, иимэ уулзалгануудаа бүришье һонирхолтой, удхатай болгохо талаар зүбшэл үгэдэг байгаа.

«Агуу ехэ тэмсэлэй болон Ленинэй һургаалай илан мандаһан үе сагта ажаһуухандаа би зол жаргалтайб» гэжэ 1903 онһоо КПСС-эй гэшүүн Т. Людвинская бэшэнэ.

Совет арадуудай туһаламжаар аха дүү Монголой ороной промышленность хүгжэжэ байһан. «Октябриин Туяа» номер бүхэндөө энэ асуудалаар материал үгэнэ. «Аграрна цех... Энэ юун гээшэб?» гэжэ горитойхон статья журналай 14-хи номерто толилогдоо һэн. Совет ороной хүдөө ажахы оньһон техникээр зэбсэгжэжэ, колхоз болон совхозуудай үрэжэлтэ баян таряалангай хүсэтэ техникээр хангагдаһан тухай тус статья дотор хэлэгдэнэ. Юһэдэхи табан жэлэй туршада манай ороной хүдөө ажахы нэгэ миллион долоон зуун мянган трактор (зуун мянган трактортай болохо тухайда В. И. Ленин бодомжолдог байгаа һэм шуу), нэгэ миллион зуун мянган ашаанай машина, таряа хурааха 500 мянган комбайн болон бусад техникэ абаха байна. Тиигээд ерэхэлээрээ, хүдөө ажахыда гараар хэгдэхэ ажал үгы боложо байна бшуу.

Аха дүү Монгол ба Совет арадуудай хани нүхэсэлые харуулһан материал манай журналда олоор гарана, гарахашье.

Хамтын предприятинууд Бээ бэедээ харилсан туһалалсаха ёһо заншал үнинэй байгуулагдаа. «Совет-монголметалл», «Монгол совет бунер» (худалдаа наймаанай талаар монгол-совет бүлгэм) болон бусад предприятинууд манай баян дүй дүршэлые халан абаһан юм. Хани нүхэсэлэй толормо һайхан жэшээ Улаан-Баатарай түмэр харгы боложо үгэнэл. Монголой хүбүүд, басагад манай ороной дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта олоороо һуража, эрхим һайн мэргэжэлтэд боложо нютагаа бусана. Совет-монгол харилсан туһалалсалгын дүй дүршэл хамтын предприятинуудай ашатайе эли бодо гэршэлнэ.

Гүрэнэй Москвагай университедэй студент Эрдэнэмамай «Минии хоёрдохи гэр» гэжэ статья уншахадаа, Эрхүүгэй университедэй бэлэдхэлэй факультедэй декан Владимир Тарнопольскидо бэшэг бэшэйые ойлгоно. «Танай университедэй бэлэдхэлэй һургуулида ябалсажа, ухаа мэдэрэлээ гүнзэгырүүлһэм тон һайн гэээшэ. Мүнөө Москвада һурахадам одоол хэрэгтэй, туһатайшье байна» гэжэ Эрдэнэмам бэшэнэ.

1926 ондо Эрхүүгэй университедэй дэргэдэ монголшуудай һуралсаха бэлэдхэлэй курс нээгдээ һэн. Иимэ һургуули ондоо тээ үгы байгаа. 1966 ондо энэнь бэлэдхэлэй факультет болгогдоо бэлэй. Долоон жэлэй туршада мянга гаран монгол хүбүүд, басагад һуража гараһан байха.

Монголой залуушуул гансашье Москва болон Эрхүүгэй университедтэ һуралсана бэшэ, мүн Харьковай университедтэ һурана. Энэ университет дүүргэһэн нилээд олон мэргэжэлтэд промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм шэнжэлэлгын эмхи зургаан болон һургуулинуудта хүдэлнэ. Монголдо тон хэрэгтэй бэлигтэй бэрхэ залуу мэргэжэлтэдые бэлдэхэ талаар онсо габьяатай байһанайнгаа түлөө Харьковай университедэй ректор, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор Владимир Хаткевич, декан Василий Читринов «Монголой революциин 50 жэл» гэжэ медаляар шагнагдаһан байна.

Совет ороной киноискусство, театр болон спортын хүгжэлтые эли тодоор харуулһан мэдээсэл манай журналда дэлгэрэнгыгээр үгтэнэ. Гадна ород хэлэ шудалха дуратайшуул зүбшэл абана. Уран зохёолшо Юлиан Семеновой «Пароль хэрэггүй» гэжэ мэдээжэ роман хэблэгдэжэ байна. Граждан дайнай үедэ Сибирь болон Алас Дурна зүгтэ совет тагнуулшадай ябуулһан ажал хэрэг тухай тэрэ роман дотор хэлэгдэнэ.

Д. ХВАН,
АПН-эй корр.

Социалис оронуудаар

ГДР-эй СТАНОГУУД

БЕРЛИН. Станок бүтээлгэ ... промышленностиин хүгжэнги һалбари гэжэ ... тоологдодог. 1962 онһоо 1972 ... мотор тэрэнэй продукцин хэмжээн хоёр дахинһаа дээшэлээ. Мүнөөнэй ... жэлэй туршада металл ... станогуудые үйлэдбэрилхэ 175 процентээр, харин ...но-прессэй түхеэрэлгэнүүдые — 150 процентээр ...рүүлхэ гэжэ хараалагдана.

...арна элдэб станок ба автоматуудые, мүн нягтаруулха ... түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, социалис оронуудта ...даха талаар ГДР дүрбэ... болонхой. Автомо... тракторна промышленностиин түхеэрэлгэнүүдые ... эрилдэг тусхай мэргэ... болохо хамжаа тогтоо... олон талын шэнэ ...нүүдэ һаяхан гар та... Эрфурт хотодохи прес... комбинат энэ талаар ехэ удха шанартай. ...тти хотодохи Волжско ...билиин завод, Ленинскэ ... нэрэмжэтэ, Москвагай «Зил» автозаводууд, ...(«Шкода»), Румыниин ... хотодо) автомобилиин завод гэхэ мэтэ СЭВ-эй оронуудай томо томо предприятинууд тэрэнэй прессүүдээр хангагданхай юм. Эрфуртскэ комбинат һаяын хоёр жэлэй туршада хамтадаа 23 миллион түхэригэй прессээр Челиа мүрэнэй эрьедэхи томо предприятиие хангаха.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД МҮРЫСЭНЭ

БЕЛГРАД. Трестеник хотодо ажалай фестиваль болоод дүүрэбэ. Фестивалиин үеэр Сербиин республикын эрхим металлистнуудай дунда мүрысөөн үнгэрэгдөө. Тэрээндэ республикын 42 заводой 300 гаран токарь, фрезеровщик, мүлигшэ, электро-гагнагша, слесарьнууд хабаадалсаа.

Мүрысөөгөөр илагшад Советскэ Союз ошожо аяншалха путевко, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба. Командаарнь абажа үзэбэл, гидравлическа, пневматическа түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг «Прва петолетка» (Трестеник хото) заводой хүдэлмэришэд эгээн ехэ амжалта туйлаа.

«БРАТСТВО» ГЭЖЭ ГАЗОПРОВОД БАРИГДАНА

БУДАПЕШТ. Советскэ Союзһаа «сэнхир түлишэ» дамжуулха «Братство» гэжэ газопроводой барилга Венгридэ эхилээ. 130 километр ута тэрэнэй трасса хүршэ Чехословаки соогуур гарадаг «Советскэ Союз — Баруун Европо» гэһэн трансевропейскэ газопроводһоо захална.

Венгри жэл бүри 4 миллиард дүрбэлжэн метр байгаалиин газ хэрэглэдэг. Ороной хэрэглэдэг түлишын 17 процентнь газ болоно. 35 город ба хорёод гаран тосхонууд газаар хүсэд хангагдана. Энэ хямда түлишэ улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай, гэхэ зуура иимэ ехэ эрилтэ хэрэглэмжые өөрын нөөсөөр хангаха бэрхэтэй.

ВНР-тэ баригдажа байгаа газай магистралиин ашаглалгада ороходонь, жэл бүри 1 миллиард дүрбэлжэн метр совет газ дамжуулагдадаг болохо. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Диошдьерскэ металлургическа комбинат, химическэ «Тиса» комбинат эгээн түрүүлэн тэрэниие хэрэглэхэ аргатай. Совет газ предприятинуудай хүсэ нэмээхэ, үйлэдбэриин мүнөө үеын технологидо орожо, ажал хүнгэдхэхэ арга олгохо юм.

ТЕАТРАЙ ОЙН СЕЗОН

ПРАГА. Чехословакиин гол сценэ гэжэ нэрлэгдэхэ ёһоороо нэрлэгдэдэг Прагын национальна театр 90 жэлэйнгээ ойн сезон эхилбэ. Гурим заншалай ёһоор, мэдээжэ чех композитор Б. Сметанын энэ театрта тусхайлан бэшэһэн «Проданная невеста» гэжэ опероор түрүүшын үдэшэ эхилээ.

Ойн баярай сезон харагшадта һонирхолтой олон юумэ бэлдэнхэй. Дэлхэйн ба национальна классикын мэдээжэ зохёолнуудтай, мүнөөнэй авторнуудай эрхим зүжэгүүдтэй харагшад танилсаха.

Национальна театр ород, совет искусстваар ехэтэ һонирхоно. Энэнь мүн лэ гэдэнэй һайн ёһо заншал болонхой. П. И. Чайковскиин «Спящая красавица» байгша оной премьеранүүдэй тоодо оролсоно. Энэнь театрай оперно сценэ дээрэ табигдаха. Драмын бүлэг И. Дворецкиин «Человек со стороны» гэһэн зүжэг бэлдэнэ. М. Горькиин «Дети солнца» гэжэ зүжэг тухай соносхол Прагын гудамжануудые дахяад шэмэглээ. Үнгэрэгшэ сезоной һүүлшын үдэрнүүдтэ тэрэнэй түрүүшын хэдэн зүжэгүүд тон ехэ амжалтатайгаар харуулагдаа һэн.

(ТАСС).

Харинн гүрэнүүдтэй ябуулдаг Польшын худалдаа наймаанай шэнэ, хүгжэжэ байһан һалбари хадаа научно-техническэ ухаан бодол болоно. Мүнөө үедэ Польшын инженернүүдэй зохёоһон проектнүүдээр хилын саанахи олохон гүрэнүүдтэ саахарай ба шэлэй заводууд, электростанцинууд ба шулуу нүүрһэнэй шахтанууд, химическэ комбинадууд болон барилгын материалнуудай предприятинууд бодхоогдожо байнхай. Энэ проектнүүдэй ёһоор бүтээгдэһэн сернэ ба фосфорно кислотагай болон элдэб үтэгжүүлгэнүүдэй заводууд СССР-тэ, мүн бэшэшье социалис оронуудта үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гливицэдэхи «Бипрокуас» институдай инженернүүд болон техникүүд сернэ кислотагай заводой макет бүтээжэ байна.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

Элитэ ехэ уран зохёолшо
В. Шишковой түрэһөөр 100 жэл

ОРОДОЙ ОЮУН БЭЛИГТЭ

Элитэ ехэ уран зохёолшо, Сибиринн газар дайдые шэнжэлһэн бэлигтэй бэрхэ эрдэмтэ Вячеслав Шишковой нэрэ алдар совет, мүн харийн оронуудай уншагшадта үргэнөөр мэдээжэ болоһон юм. Тэрэнэй «Угрюм-река» гэжэ роман-эпопея, «Емельян Пугачёв» гэжэ түүхэтэ туужа болон бусад зохёолнууд уран найруулгын, маяг хэлбэриин талаар онсо өөрын шэнжэтэй, дээдэ хэмжээнэй. Хэдэн арбаад жэлнүүдэй туршада тэрэнэй прозо ульһа шэнжээ халташье гээгээгүй, олон тоото уншагшадые һонирхуулһаар зандаа бшуу. Олон миллион хэһэгтэйгээр хэблэгдэжэ гараһан номуудынь хүн зоной сэдьхэлдэ урма зориг бадаруулжа байһаар гээшэ.

Вячеслав Шишков Сибириин юрын ажалша хүнүүд тухай очерк, рассказуудые бэшэжэ, зохёохы ажалайнгаа эхиие табиһан юм. Сибириин ой тайгаар зөөжэ ябадаг эвенкнүүд тухай үнэн сэдьхэлһээ домоглон бэшэхэ дуратай бэлэй. Эвенкнүүд болбол үнэн сэхэ, танигдаагүй хүнүүдтэ туһалха гэжэ оролдодог байгаа. Гүн ехэ тайга соо тэдэнэр зүгөө төөрихэгүй, хамаг нүхэ шолоохоёнь олоходоо айхабтар бэрхэ бшуу. Ушар иимэһээ уран зохёолшо тэдэнэртэй халуун сэдьхэлһээ нүхэсэһэн, тайга соогуур ябахадань хамһалсаһандань баясажа, һайниие хүр гэжэ ябаа.

Эвенкнүүдэй хүшэр хүндэ байдалые яагаашье һаа хүнгэдхэхэ, һайжаруулха тухай бодомжолжо, тэмсэн оролдоһон юм. Эвенкнүүдые али зэргээр мэхэлжэ, архидуулжа мүнхаруулдаг нюгагай аралжаа наймаашадые, хаанта засагай чиновнигуудые шүүмжэлдэг, тэдэнэй хубхай хобдог аашые балшыса элишэлдэг байгаа.

Ажалша түмэнэй талые хаража, тэдэнэй байдалые һайжаруулха тухай бодомжолһон зохёолшониие Сибириин түрүү үзэлтэй хүнүүд дэмжэһэн байна. «Вячеслав Шишков, түбшэн даруу ба олондо үшөө мэдэгдээгүй зохёолшон, уншагшадай сэдьхэлые инаглан эзэлжэ, Сибириин холын хойто зүгтэ абаашажа шадаха байна. Хүбшэ тайгын байгаалиие, тундрын тала дайдые, тэндэхи хүнүүдэй түхэл шэнжые тэрээндэл адли үшөө нэгэшье ород зохёолшо зураглаагүй бэлэй» гэжэ «Жизнь Алтая» гэжэ газетэ бэшээ һэн.

1912 ондо «Помолились» гэжэ рассказынь Петербургын «Заветы» журналда хэблэгдэжэ, уран зохёолшын нэрэ алдар түбэй газарнуудта суурхуулжа захалаа бэлэй. Мэдээжэ уран зохёолшод, тэрэ тоодо Михаил Пришвин тэрээндэ анхаралаа хандуулба. 1914 ондо В. Шишков анха түрүүшынхеэ А. М. Горькитой уулзаһан байна. «Тайга» гэжэ туужыень А. М. Горький онсо тэмдэглээд, «томо бүтээл» гэжэ нэрлэһэн юм. "Залуу зохёолшодо тэрэ иигэжэ бэшээ һэн: «Тайга» гэгшэтнай һайн зохёол... Урагшатай ябахань дамжаггүй, хүл дээрэтнай гаргаха, саашадаа зохёол бэшэхэ хэрэгтэтнай урмашуулха байха, хүсэ зориг бадаруулха...» Тэрэ туужань Горькиин эрхилдэг «Летопись» журналда тунхаглагдаа һэн.

...Вячеслав Шишков 1873 ондо Тверской губерниин Бежецк хотодо дунда шадалтай наймаашанай бүлэдэ түрэһэн юм. Городой училищада һураха үедөө классигуудай номуудые илангаяа олоор уншаһан, зохёол бэшэдшье туршаһан байна. Эсэгынь ажал хэрэг урагшагүйдэжэ, Шишков техническэ училищада һурахаа ороо бэлэй. Юуб гэхэдэ, тэндэнь стипенди түлэдэг байгаа бшуу. Училищияа дүүргээд, Томскын харгы замай округто хүдэлжэ захалба.

Хорин жэлэй туршада Шишков Сибириин гол мүрнүүдые, харгынуудые шэнжэлһэн байна. Енисей, Иртыш, Обь, Лена, Бия, Катунь, Чулым, болоно Ангар мүрэнүүдээр ото ябажа, тусхай картада буулгажа абаһан юм. Тэрэнэй зохёоһон проектээр (үшөө революциин урда тээ) Совет засагай үедэ Чуйска тракт баригдаһан юм.

Агуухэ Октябриин революциин һүүлээр В. Шишков уран зохёолой ажалда бэеэ зорюулна. Ехэл урагшатайтаар, бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Тэрэнэй бэшэһэн очерк болон статьянууд саг үргэлжэ газетэнүүдтэ гарана.

Сибириин темэдэ бэшэһэн туужа болон рассказуудайнь хоёр боти номые Москвагай «Земля и фабрика» гэжэ номой хэблэл гаргана. Тэрэшэлэн граждан дайнда зорюулһан номуудынь, мүн харууһагүй үхибүүдэй хайшан гэжэ хүмүүжүүлэгдэжэ байһаниие зураглаһан туужань хэблэгдэжэ гарана. Энэ туужыень Ромен Роллан үндэрөөр сэгнээ бэлэй. Арбан хоёр жэлэй туршада уран зохёолшо «Угрюм-река» гэжэ романаа бэшэһэн юм.

Энэ томо номынь хэблэгдэн гаража, оронойманай уран зохёолой ажабайдалда нилээд ехэ үйлэ ушар болһон гэхэ. Гол түлэб удхын, уран найруулгын, маяг хэлбэриин, гол байгуулалтын талаар энэ номынь дэлхэйн уран зохёолой түүхэдэ элитэ ехэ һуури эзэлнэ.

Доной хасаг Емельян Пугачевой ударидалга доро болоһон таряашадай дайнай эхилһээр энэ жэлдэ хоёр зуун жэл гүйсэхэнь. «Емельян Пугачёв» гэжэ томо зохёол дотороо уран зохёолшо тэрэ холын үе сагай байдалые тодо хурсаар, тон зүбөөр харуулһан байна. Социальна удха шанарыень үндэһөөрнь уудалан зураглажа, иимэ дайнай болохо байһаниие баримталан гэршэлнэ. Хабаадаха нюурнуудынь жэшээнь, хаан ноёдһоо эхилээд, жиирэй хүнүүд хүртэрөө яһала олон.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай хүшэр хүндэ үедэ «Емельян Пугачёв» гэжэ романаа бэшэжэ, заһажа байгаа. Гэхэтэй хамта статья болон рассказуудые газетэнүүдтэ толилуулжа, радиогоор үгэ хэлэдэг, госпитальдо ошожо, сэрэгшэдтэй халуунаар хөөрэлдэдэг байгаа.

Элитэ ехэ уран зохёолшын ажал хүдэлмэриие, ниитын ажал ябуулгые Совет гүрэн үндэрөөр сэгнэһэн юм. Далан наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан тэрэниие Ленинэй орденоор шагнаһан байна. «Емельян Пугачёв» гэжэ романайнгаа түлөө В. Шишков СССР-эй Гүрэнэй шангда хүртэһэн юм.

Николай ЕСЕЛЕВ,
(АПН).

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТОБШО ҺОНИНУУД

ШАТАР. Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй хахад финалда орохо нэрэ хүндэдэ хүртэхэ наадануудай хаана, хэдыдэ үнгэргэгдэхэ байһаниинь элирүүлэгдэбэ: Л. Полугаевский—А. Карпов—СССР-тэ, П. Петросян—Л. Портич—Испанида, Э. Мекинг— В. Корчной—США-да, Б. Спасский—Р. Бирн гэгшэд Пуэрто-Рикадэ наадаха болобо. Эдэ уулзалганууд 1974 оной январиин 10-һаа 15 болоторхи үе соо эхилхэ ёһотой гэһэн шиидхэбэри Уласхоорондын шатарай федерациин (ФИДЕ) Хельсинки хотодо болоһо дүүрэһэн 44-дэхи конгресс абаа.

Энэ конгресс дээрэ гурбан совет шатаршанда: Ю. Балашов, В. Савон, Г. Кузьмин гэгшэдтэ уласхоорондын гроссмейстерэй нэрэ зэргэ олгогдоо. Долоон совет шатаршан уласхоорондын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

1974 ондо эхэнэр шатаршадай олимпиада—Колумбида, студентнэрэй чемпионат—Англиин Тиссайд хотодо, эдиршүүлэй дунда дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн Филиппинэдэ үнгэргэхые конгресс шиидхээ.

БАСКЕТБОЛ. Баскетболоор Европын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ СССР-эй суглуулагдамал команда өөрынгөө бүлэгтэ эрхимлэжэ ябана. Испаниин Барселона хото шадархи Бадалон гэжэ багахан хотодо энэ бүлэгэй команданууд наадана. Һүүлшын мүрысөөндэ совет спортсменүүд Турциин командые 79:53 тоотойгоор шүүгээ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Олимпиин наадаанай чемпионка Надежда Чижова ядро түлхилгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо. Олимпийскэ конгрессто зорюулагдажа, Болгариин Варна хотодо нээгдэһэн мүрысөөнэй үедэ тэрэ 21 45 метртэ ядро түлхиһэн байха юм. Тиигэжэ Чижова өөрынгөө рекордые 25 сантиметрээр үлүүлээ.

ВОЛЕЙБОЛ. Чехословакида болоһон уласхоорондын ехэ мүрысөөндэ СССР-эй волейболистнууд илажа гараа. Польшын спортсменүүд — хоёрдохи, ЧССР-эй команда — гурбадахи, ГДР-эй волейболистнууд — дүрбэдэхи, олимпийскэ чемпионууд—Японой команда аяар табадахи һуури эзэлээ.

МЭРГЭН БУУДАЛГА. XX олимпиин наадаанай чемпион, Одессэ хотын спортсмен Яков Железняк мэргэн буудалгаар ороной чемпионат дээрэ СССР-эй шэнэ рекорд тогтообо. Минск хотодо болоһон энэ мүрысөөндэ «һомон шэнги, хурдаар гүйжэ ябаһан бодон гахай» гэжэ сагаалса мэргэлхэдээ, тэрэ 574 очко абаба. Энэнь Минскын түлөөлэгшэ Александр Кидяровта хабаатай СССР-эй урдын рекордһоо нэгэ очкоогоор үлүү юм. Ригын түлөөлэгшэ Байба Зариня 50 метрэй зайда бага аматай буугаар мэргэлэлгын мүрысөөндэ дэлхэйн рекорд дабтаа.

ФУТБОЛ. Дээдэ лигиин футболистнуудай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй ээлжээтэ нааданууд болобо. Уулзалгын дүнгүүд иимэ: «Торпедо» (Москва)—«Арарат» (Ереван) — 0:1, «Заря» (Ворошиловград)—СКА (Ростов-на-Дону)—3:1, «Динамо» (Киев) — «Шахтер (Донецк) — 2:1, «Динамо» (Москва) — «Динамо» (Тбилиси) — 4:1, «Пахтакор» (Ташкент) — ЦСКА — 1:0, «Спартак» (Москва)— «Динамо» (Минск)—2:0. «Кайрат» (Алма-Ата) — «Зенит» (Ленинград) — 0:0 (ялын бүмбэгэ сохиходоо, «Кайрат» 5:2 тоотойгоор шүүгээ), «Карпаты» (Львов) — «Днепр» (Днепропетровск) —3:2. **(ТАСС).**

ҺҮҮЛШЫН НААДАНУУДАЙ УРДА...

Сентябриин 27-ой үдэр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хотонуудай стадионууд дээрэ «А» классай хоёрдохи лигын команданууд ээлжээтэ наадануудаа үнгэргэбэ.

Доро үгтэһэн таблица ажаглахада, 4—10 һууринуудта ябаһан лэ команданууд урагшаа дабшаһан гү, али гэдэргээ сухариһан байна. Бэшэнниинь түрүүн эзэлжэ ябаһан һууридаа үлөө.

Түрүүлжэ ябаһан Барнаулай «Динамо» Омскын «Иртышдэ» 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдээшье һаа нэгэдэхи һууридаа үлэбэ. Энэ команда 29 очкотой зангаараа.

Петропавловск - Камчатскын «Вулкан» Хабаровскын «СКА» командые 3:1 тоотойгоор шүүжэ, баһал 29 очкотой болобошье, оруулһан, алдаһан бүмбэгөөрөө таблицын хоёрдохи хүсэнэг эзэлһээрээл эзэлнэ.

Манай «Сэлэнгэ» Шэтын футболистнуудые 2:1 гэһэн тоотойгоор гэртээ шүүжэ, дүн хамта 28 очкотой болоод, гурбадахи һууридэ ябаһаар.

Гэбэшье «Сибиряк» «Вулкан» хоёр өөһэд хоорондоо үнгэргэгдэхэ байһан нэгэ наада үнгэргөөгүй һэн. Энэ уулзалгань октябриин 11-нэй үдэр болохо юм. Тиихэдэ «Вулкан» шүүгээ һаа, «Динамые» 2 очкогоор ахижа, түрүү һууридэ гаража шадаха. Харин «Сибиряк» шүүгээ һаа манай «Сэлэнгые» нэгэ очкогоор ахиха байна. Энээн дээрэһээ бодоходо гол «тулалдаанууд» һүүлшын уулзалгануудта тудахань гээшэ.

Красноярскын «Автомобилист» дүрбэдэхи һууриһаа долоодохи һуурида түригдэжэ, «Сибиряк» зургаадахи һууриһаа дүрбэдэхидэ гараһан байна. Энэ хадаа һүүлэй наадаанда болоһон эгээн ехэ хубилалтанууд.

Мүн Ангарскын «Старт» командын «Автомобилистые» 5:0 гэһэн тоотойгоор шүүһыень онсо тэмдэглэмээр. Маанад иимэ олон бүмбэгын нэгэ наадаанда сохигдожо оруулагдаһан тухай үнихэнэй дуулаагүй байхабди.

Мүнөө үедэ түрүүшын долоон һуурида ябаһан команданууд илагша болоогүйшье һаа, шанда хүртэхэ һуури эзэлхэ аргатай. Жэшээнь, долоодохи һуурида ябаһан «Автомобилист» Барнаулай «Динамоһаа» оройдоо гурбан очкогоор гээгдэжэ ябана.

Сезоной эхиндэ түрүү һуурида ябаһан «Сахалин» һүүлэй уулзалгануудта ехэ муугаар наадана. Һүүлшынгээшье уулзалгада Владивостогой «Луч» командада 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүгдэжэ, аяар арбадахи һуурида ябана.

Һүүлшын хоёр һуури эзэлжэ ябаһан Прокопьевск хотын «Шахтер», Шэтын «СКА» команданууд нөөхи 10—13 очкотой зандаа. Тиигэжэ Новосибирскын «Чкаловец» Эрхүүгэй «Аэрофлот» хоёрһоо холо гээгдэжэ ябана гээшэ.

Имагтал хэнэй, ямар һуурида гараха байһыень мэдэхэ сагнай ойртоо. Командануудай һүүлшынгээ дүрбэ дүрбэн уулзалга үнгэргэхэнь лэ үлөө ха юм. Ээлжээтэ нааданууд октябриин 4-нэй үдэр болохо. Тиихэдэ манай «Сэлэнгэ» Хабаровскын СКА командатай өөрынгөө стадион дээрэ уулзаха. Тиимэһээ стадион ерэжэ харахыетнай уриха байнабди.

Сентябриин 27-до үнгэргэгдэһэн наадануудай дүнгүүд:

«Иртыш» (Омск) — «Динамо» (Барнаул)—2:0; «Чкаловец» (Новосибирск) — «Шахтер» (Прокопьевск) — 1:1 (5:3); «Старт» (Ангарск) — «Автомобилист» (Красноярск) — 5:0; «Сибиряк» (Братск)—«Томлес» (Томск) — 0:0 (11:10); «Аэрофлот» (Эрхүү) — «Амур» (Благовещенск)—2:0; «Луч» (Владивосток) — «Сахалин» (Южно-Сахалинск) — 3:0; «Вулкан (Петропавловск-Камчатский) — СКА (Хабаровск — 3:1.

Командынууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
1. «Динамо»	26	14	1	11	61:49 41:22	29
2. «Вулкан»	25	10	9	6	72:54 27:19	29
3. «Сэлэнгэ»	26	13	2	11	48:39 25:17	28
4. «Сибиряк»	25	12	3	10	44:42 18:16	27
5. «Иртыш»	26	12	2	12	49:50 33:25	26
6. «Амур»	26	12	2	12	39:36 24:23	26
7. «Автомобилист»	26	11	4	11	58:56 29:29	26
8. «Луч»	26	12	0	14	64:62 32:24	24
9. «Старт»	26	9	5	12	65:58 29:24	23
10. «Сахалин»	26	9	5	12	52:46 28:26	23
11. «СКА» (Х)	26	6	9	11	77:70 30:33	21
12. «Томлес»	26	9	1	16	51:57 19:21	19
13. «Аэрофлот»	26	7	3	16	46:59 22:35	17
14. «Чкаловец»	26	6	3	17	57:66 24:41	15
15. «Шахтер»	26	4	5	17	59:76 14:30	13
16. «СКА» (Шэ.	26	3	4	19	63:81 19:30	10

Ажаглалта: «Бүмбэгэ» гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые иигэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь — 90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

ХИЛЫН СААНАҺАА
радио • телефон • телеграф

ВАРШАВА

Партийна үүсхэлэй үдэр

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой шиидхэбэриин үндэһөөр партийна үүсхэлэй үдэр сентябриин 30-да бүхы Польшо дотор үнгэргэгдэбэ. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин 2.300 мянган гэшүүн, гэшүүндэ кандидат станогуудай, мартенүүдэй, доменно пеэшэнгүүдэй дэргэдэ хүдэлһэн байна. Автомобилиин шэнэ харгы ба промышленна барилганuудые бодхоолгодо туһалһан, эршэтэ ажалаараа Бүхэпольшын партийна нэгэдэхи конференциие амжалтатайгаар угтаһан байха юм. Партиин VI съездын һүүлээр республикын ажалшадай хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд энэ конференци дээрэ согсологдохо.

Ороной хото городуудай, һуурин тосхонуудай партийнабэшэ олон мянгаад хүн энэ үүсхэлдэ хабаадажа, Арадай Польшын ниитэ-экономическа хүгжэлтын программа бүрин дэмжэжэ байһанаа элирхэйлбэ.

РИМ

ИКП-гэй хүтэлбэриин мэдүүлгэ

ТАСС

Италида һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһэнтэй дашарамдуулан, Италиин Коммунис партиин хүтэлбэри мэдүүлгэ тунхаглаба. Һургуулиин һуралсалые дары түргөөр хубилгаха шухала гэжэ тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Манай орон дотор нэгэл адли һуралсалай программа үгы байһаар, һургуулиин байранууд, учебнигүүд, түхеэрэлгэнүүд дуталдана гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Һургуулинуудта үндэһэн хубилалтануудые хэхын тула партиин гаргаһан үүсхэлые дэмжэхэ уряатайгаар Италиин Коммунис партиин хүтэлбэри бүхы эмхинүүдтэ, студентнэртэ, һурагшадта, багшанарта, ажалшадта хандаа.

НЬЮ-ЙОРК.

СОВЕТ ПИАНИСТ ИЛАБА

ТАСС

Американ элитэ мэдээжэ пианист Ван Клиберныйн шанда хүртэхын түлөө пианистнуудай Форт-Уортдо (Техас штат) боложо дүүрэһэн уласхоорондын IV конкурсдо 23 наһатай москвич Владимир Виардо илалта туйлаба.

Конкурс эмхидхэһэн Ван Клиберн илажа гарагшые түрүүлэн амаршалхадаа, залуу совет пианистын ехэ бэлиг шадабаритай байһые тэмдэглээ.

Совет пианист Евгений Королёв 5-дахи һуури эзэлһэн байна.

ЖЕНЕВЭ

„Вуа увриер" газетын һайндэр

ТАСС

Швейцариин коммунистнуудай газетэ «Вуа уврисрэй» һайндэр 4 үдэрэй туршa соо үргэлжэлбэ. Швейцариин олониитые түлөөлһэн уншагшад, Швейцариин Ажалай партиин гэшүүд, харийн оронуудһаа ерэһэн айлшад энэ һайндэртэ хабаадаа.

Баярай суглаан сентябриин 30-да Женевэдэхи «Плэнпал» гэжэ ехэ зал соо нээгдэжэ, Швейцариин Ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэд, түрүү үзэлтэй бусад партинуудай түлөөлэгшэд, газетын эдэбхитэд тэрээндэ хабаадаһан байна.

«Вуа увриер» газетын ахамад редактор Арман Маньен суглаа нээхэдээ, һайндэртэ хабаадахаяа ерэһэн «Правдын», Франциин, Италиин ба бусад оронуудай коммунис хэблэлэй түлөөлэгшэдые амаршалба.

ДЭЛХЭЙН УЛАД ЗОН ЭРИД БУРУУШААНА

Чилидэхи сэрэгэй хунтын харата муухай ябуулгануудые, хардалга мүрдэлгэнүүдые дэлхэйн арад эрид буруушаана. Хархис хүсэнүүдэй хорото ябуулганuудта эсэргүү хэмжээ дары түргөөр абахын түлөө, Чилиин ажалшадтай һанал нэгэтэй байлгаяа мэдүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие барижа хааһан ушарые буруушаажа байһанаа дэлхэйн олониитэ мэдүүлээд, тэрэниие дары сүлөөлхэ эрилтэ табина.

ПРАГА. Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци эндэ мэдүүлгэ тунхаглахадаа, Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие барижа хааһыень буруушаажа байһанаа элирхэйлнэ гэжэ ЧТК агентство дамжуулна.

ХЕЛЬСИНКИ. Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын конференци «Чилиин арадтай һанал нэгэтэй байлгын хүдэлөө бүхы дэлхэй дээрэ дары түргөөр дэлгэрүүлхэ тухай декларации», мүн «Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын хэмжээ ябуулганuудые үнгэр[...] зууршалгануудые» абаа.

Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай ами һанда хоро хүргэхэгүй, т[...] ниие сүлөөлхэ хэмжээнүүд[...] саг дары абаха уряатай [...]леграмма конференци О[...]ой Генеральна секрет[...] Курт Вальдхаймда, [...] эрхэнүүдэй талаар ООН[...] комиссида эльгээбэ.

БЕРЛИН. Чилидэхи с[...]гэй хунтын хардалга [...]дэлгэнүүдые болюулха, [...]лиин Компартиин Генер[...]на секретарь Луис Корв[...]ниие, түрмэдэ хаагдаһан [...]сад патриодуудые сүлө[...] эрилтэ Германиин либер[...]но-демократическа парт[...] түбэй правлени табина.

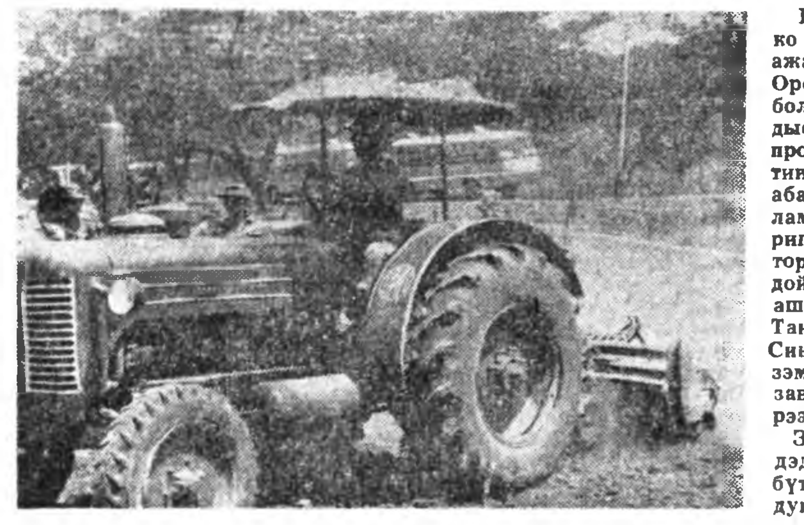
ЖЕНЕВЭ. Чилиин ара[...] һанал нэгэтэй бай[...] ябуулганууд Швейцари[...] улам үргэдэжэ байна. [...]лиин арадые дэмжэхэ ур[...] доро Швейцариин [...] наукын, соёлой ба иску[...]вын 400 гаран ажал[...]лагша, эдэнэй дунда пар[...]ментын 12 депутат [...] табяа. (ТАСС)

БАГДАД

МОЖ-ой президиумэй шиидхэбэри

ТАСС

1973 ондо МОЖ-ой гүйсэдхэхэ комитедэй урдын гэшүүн, Чилидэ болоһон хэрэгэй урбалтын үедэ алуулһан Аугусто Оливареста (наһа бараһанайнь һүүлээр) уласхоорондын шан олгохо шиидхэбэри Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин президиум абаба. Ливанда израиль эзэрхэг түрим[...] шүүлээр хорото муухай [...] алуулһан палестин жу[...]лист Хасан Канафа[...] (наһа бараһанайнь һүү[...] уласхоорондын шан олго[...] МОЖ-эй президиум ш[...]хээ.

БИРМЫН экономико гол түлэб хүдөө ажахыда үндэһэлнэ. Ороноо индустритай болгохо гэһэн түсэбүүдые Бирмын социалис программа гэдэг партиин 1 съезд хараалан абаба. ЧССР-эй туһаламжаар Малунда баригдажа байһан трактор хабсаралгын заводой түрүүшын ээлжээи ашаглалгада үгтэбэ Тандаунга райондохи Синдын хүдөө ажахын зэмсэг хэрэгсэлнүүдэй заводой барилга дүүрээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Синдэдэхи ажахын машина бүтээлгын заводой продукци туршалга.

ХАНОЙ

һэргээлгын хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэнэ

ТАСС

Шулуу нүүрһэнэй Куангнинь гэжэ бассейндэ һэргээлгын хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэжэ байна. Дайсанай авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодохо үедэ эхээр һандаргагдаһан энэ бассейнэй бүхы уурхайнууд, карьернууд мүнөө бүрин һэргээгдэдэ шахуу. Шулуу нүүрһэ малтан абалга улам ехэ болгохын тула хори мянган хүнһөө бүридэһэн шахтёрнуудай коллектив ехэ оролдолго гаргана.

Вангзань уурхайдахи шаналжуулгын фабрика һаяхан ашаглалгада оруулагдаа. Тус фабрика мүнөөнэй совет түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Совет мэргэжэлтэд вьетнам ханинартаяа зэм зэмээ ниилүүлэн ажаллажа, һэргээлгын хүдэлмэри богонихон болзор соо хэжэ дүүргэһэн байна.

Фабрикын хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдтэ 4 мянга гаран тонно шулуу нүүрһэн малтагдан абтаа.

ХЕЛЬСИНКИ

ВСМ-эй УРЯА

ТАСС

Бэеэ дааһан шэнэ гүрэниие — Гвинейн Республикые (Бисау) дэмжэжэ, энэ гүрэниие хуулитаар мэдэрхэ уряатайгаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет бүхы оронуудай правительствануудта хандаба.

Гвинейн арадтай һанал нэгэтэй байһанаа ВСМ эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ доторoo мэдүүлээд, шэнэ гүрэниие ООН-ой гэшүүндэ абаха дурадхалтайгаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида хандаа.

ЛОНДОН

Японой премьер-министрэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд

ТАСС

Японой премьер-министр К. Танака албанай хэрэгээр Англида ерэжэ, премьер-министр Э. Хидтэй, Англиин правительствын бусад гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Худалдаа наймаанай-экономическа, гадаадын политическэ асуудалнууд Англиин ба Японой хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Европын аюулгүй байдалда, Зүүн Урда байдалда хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Худалдаа наймаанай һалбарида хоёр ороной харилсаанай асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагдаха байха гэжэ нютагай шэнжэлэгшэд тоолоно. «Юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудтай Японой харилсаанай асуудалнууд мүн лэ зүбшэлэгдэхэ юм.

ВАШИНГТОН

Президентын соведэй шиидхэбэри

ТАСС

Бензинэй үнэ сэн нэмээхэ гэһэн зүбшөөл түлишөөр хангадаг станцинуудай ээзэдтэ үгэхые президентын совет шиидхэбэ. Тиихэдэ түлишэ болгогдохо нефтиин сэн мүн лэ нэмээгдээ.

ПАРИЖ

Зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй амжалта

ТАСС

Кантональна һунгалтын хоёрдохи тур үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Франциида болобо. Түрүүшын турта зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй туйлаһан амжалтые хоёрдохи тур баталһан байна. Даб дээрэ абтаһан баримтануудай ёһоор, эдэнэр 717 кандидадаа генеральна советнигүүд болгожо, эрхэ түлөөлэгшээ 208 хүнөөр олошоруулаа.

БЕЙРУТ

Израиль харата ябуулгаяа үргэдхэнэ

ТАСС

Булимтаран эзэмдэһэн араб нютагуудта промышленна предприятинуудые бариха гэһэн түсэбөө Израилиин правительство бэелүүлжэ эхилбэ гээд Зүүн Иерусалимда хэблэгдэн гарадаг «Аш-Шааб» газетэ бэшэнэ. 1967 ондо булимтаран эзэмдэһэн Иордан мүрэнэй баруун бэедэ, Газай сектортэ промышленна барилгануудые бодхоолгодо 800 миллион израилиин фунт һомолхые Израиль бодомжолно гээд газетэ мэдээсэнэ. Булимтаран эзэмдэһэн араб нютагуудта Израилиин ехэ барилгануудые бодхоолго хүршэ араб гүрэнүүдэйнгээ булимтаран эзэмдэгдэһэн газар дээрэ хархис этэгээдүүдэй һууришан нютагжаха хараа бодолтой байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ гээд «Аш-Шааб» бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

ЧИЛИ: хардалга мүрдэлгэ үргэлжэлһөөр

ТАСС

Сантьягаһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Чилиин патриодуудта эсэргүү шуһата муухай хардалга мүрдэлгээ сэрэгэй хунта үргэлжэлүүлһээр. Ороной ниислэл хотодо ба бусад городуудта хүнүүдые олоорнь барижа хаана. Һүүлэй үдэрнүүдтэ ниислэл хотодо 84 хүн баригдажа хаагдаа.

Арадай нэгэдэлэй политическэ ба гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадые мүрдэн бэдэрэлгэ бүхы орон дотор үргэлжэлүүлэгдэһээр. Эдэнэй дүрэ зурагууд газетэнүүдтэ барлагдана, телевидениин тусхай программануудта харуулагдана. Сэрэгэй хунтаар мүрдэн бэдэрэгдэжэ байһан Чилиин социалис партиин Генеральна секретарь Ка[...] Альтамирано Венесуэ[...] посольстводо хоргодожо [...]на юм ха гэһэн зэрэб [...] гарахадань, Венесуэлын [...]лөөлэгшэ энэ мэдээс[...] буруушааба. Тиин Чи[...] 20 хүн посольствын [...] дээрэ байна гэжэ тэрэ [...] дүүлээ.

Сантьяго провинциин[...]дын префект Хулио С[...]до сентябриин 30-да б[...]дажа хаагдаба гэжэ м[...] сэгдээ.

БОНН. (ТАСС). С[...] хунтын хорото муухай [...] ябуулганууд Чилиин [...]крадуудай зоригые ху[...]гүй. Сэрэгэй хархис [...]да эсэргүү шанга т[...] ороной хэдэ хэдэн пр[...]цинуудта хэгдэнэ.

МЮНХЕН

Хуушан хараа бодолоо баримталһаар

ТАСС

Баруун Германиин христианско-социальна союз (ХСС) гэдэг партиин — ХДС партиин Бавариин филиалай эндэ болоһон съезд дээрэ депутадууд Европодохи шахардуу байдал һуларуулгые буруушаажа байһанаа мэдүүлээ. Советскэ Союзтай ба социалис бусад оронуудтай ФРГ-гэй харилсаа һайжаруулха политика бэелүүлгэдэ Баруун Германиин хархис хүсэнүүдэй удамарша Штраусай толгойлдог ХСС тойбо татахые оролдоһон байна. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоолгодо эсэргүүгээр тэмсэхэ гэһэн шиидхэбэри [...]р гадаадын политическэ [...] тоол соогоо абаба.

Ядерна буу зэбсэг [...]гые хорихо гэһэн догов[...] нэгэ хэды сагай турша[...] баталангүй байха [...] шиидхэбэри ХСС аба[...] Европодохи эб найрам[...] аюулгүй байдалай хэрэг[...]ро хүргэбэ.

БОНН

Шэнэ түхэлэй нацистнуудай харата ябуулга

ТАСС

Германиин Коммунис партиин Эссендэхи районно бюродо шэнэ түхэлэй нацистнууд добтолго хэбэ. Германиин Коммунис партиин Эссендэхи районно эмхиин түрүүлэгшэ В. Лилль гэгшын тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэнь һүүлэй үедэ шэнэ түхэлэй нацистнуудай үйлэдэһэн хоёрдохи харата муухай ябуулга болоно.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефо[ны]

г. Улан-Удэ, ул. [...]на 35. Телефоны: ред[...]ра — 54.54, приёмна[я] 54.93, зам. редактор[а] — 68-08, зам. редактор[а] 62.62, отв. секретар[ь] 50.52, секретариат—6[...] отделы: партийной жиз[ни] 60.91, сельского хозя[йства] — 64.36, 63.86, пропа[ганды] и агитации — 56-23, [про]мышленности и строи[тель]ства — 61.35, совет[ского] строительства и бы[та] 69-58, культуры и шко[л] 60.21, писем и рабсе[ль]коров — 67-81, информа[ции] 34.05, общественная п[ри]ёмная — 56-62, машинно[е бю]ро — 57.63, фотолабо[рато]рия — 33.61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Малай үбэлжэлгэдэ гүйсэд бэлдэхэ» — түрүү бэшэг. «Ерэхэ жэлэй ургасын түлөө» — хөөрэлдөөн.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хяагта — интернационалист хото» — тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда: Нютагай Соведүүдтэ. «Ородой оюун бэлигтэ» — Н. Еселевэй статья. Хилын саанаһаа. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: [Сп]ортын һонинууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

18.20—Баскетболоор эрэшүүлэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. СССР—Румыни. Испаниһаа дамжуулга. 19.00—«Время»—мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30—Үхибүүдтэ мультфильмнүүд харуулагдаха. 20.00—Телепанорама. 20.20—«Эхэ оронойманай хүбүүд»—киноочерк. 20.30—Түрэлхидтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн. 20.50 — Чайковскиин зургаадахи симфони. 21.35—«Маклайн эрье тээшэ»—киноочерк.

«Орбита» харуулна:

21.55—«Волгоградска область орондоо элидхэнэ. КПСС-эй Волгоградска обкомой нэгэдэхи секретарь П. С. Куличенко дамжуулгада хабаадалсаха. 22.45—«Нүхэр дуун». 73.30—«Время»—мэдээсэлэй программа. 24.00—Футболоор УЕФА-гай кубогай түлөө мүрысөөн—«Славия» (Софи)—«Динамо» (Тбилиси). Болгариһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.40—Үнгэтэ телевидени. И. А. Гончаров. «Обыкновенная история» — «Современник» гэжэ Москвагай театрай фильм-зүжэг.